

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille R. van Doorn
Auteur Dhr. R.W.J.M. van Oppenraaij
Telefoon 5113557
E-mail: rvanoppenraaij@haarlem.nl
STZ/RB Reg.nr. 2011/15904
Te kopiëren:
B & W-vergadering van 15 februari 2011

Onderwerp

Intentieverklaring gezamenlijke ontwikkelstrategie
Binnenduinrand

DOEL: Besluiten

In december 2007 is op de 7e Noordvleugelconferentie het actieprogramma 2020 voor het Metropolitane landschap (de Kracht van het Landschap) vastgesteld. Daarin zijn de acties opgenomen die moeten bijdragen aan het behoud, versterking of ontwikkeling van het landschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Eén van die acties is het ontwikkelen van een integraal landschapprogramma/- plan voor de Binnenduinrand om het recreatiepotentieel te vergroten zonder de natuurwaarde aan te tasten.

Het College is bevoegd een besluit te nemen over de intentieverklaring op basis van het actieprogramma 2020 van de Metropoolregio Amsterdam

B&W

- 1 Het College besluit de Intentieverklaring gezamenlijke ontwikkelstrategie Binnenduinrand te ondertekenen(zie bijlage 1).
- 2 Het College besluit de verantwoordelijk wethouder R. van Doorn te machtigen de intentieverklaring te ondertekenen namens de gemeente Haarlem. Wethouder Cassee tekent ook de intentieverklaring.
- 3 Het College besluit de intentieverklaring voor advies aan te bieden aan de Commissie Beheer of Ontwikkeling
- 4 Deze intentieverklaring heeft geen financiële gevolgen
- 5 Voor de publicitaire aandacht rond de feitelijke ondertekening op 28 februari in het Huis Beeckestein besluit het college dit besluit pas na 27 februari te communiceren samen met de Provincie Noord-Holland.

Collegebesluit

Onderwerp: Intentieverklaring gezamenlijke ontwikkelstrategie Binnenduinrand
Reg. Nummer: 2011/15904

1 Collegebesluit

2 Onderwerp

Intentieverklaring gezamenlijke ontwikkelstrategie Binnenduinrand

3 Inleiding

Het Metropolitane Landschap met zijn groenblauwe structuur is een van de belangrijkste visitekaartjes van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Stad en land zijn verweven en van gelijke waarde. De opbouw van het landschap is van grote kwaliteit en levert een belangrijke bijdrage aan het internationaal concurrerend vermogen van de MRA.

De afgelopen jaren zijn er successen geboekt waardoor het Metropolitane Landschap concreter wordt en bestuurlijk is gaan leven. Momenteel wordt binnen het Metropolitane Landschap gewerkt aan ontwikkelstrategieën voor de Binnenduinrand, de Haarlemmermeer en de vier Rijksbufferzones: Amstelland-Vechtstreek, Amsterdam-Purmerend, Amsterdam-Haarlem en Hilversum-Utrecht. Het Metropolitane Landschap bevat echter alle landelijke gebieden in de MRA, ook het Flevolandse deel zoals de Oostvaarderswold.

Intentieverklaring

Op 2 december heeft de stuurgroep Landschapsplan Binnenduinrand met bestuurders van provincie Noord-Holland en betrokken gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Velsen en Zandvoort de plananalyse Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart goedgekeurd (zie bijlage). De stuurgroep heeft ook afgesproken om een “Intentieverklaring Ontwikkelstrategie “Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart” op te stellen en te laten ondertekenen door de betrokken bestuurders. Nu vraagt de intentieverklaring “commitment” van de bestuurders van betrokken overheden. Zo kunnen de bestuurders gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor een ontwikkelstrategie en uitvoeringsplannen, waarbij het recreatiepotentieel van de Binnenduinrand vergroot wordt, zonder de natuurwaarde aan te tasten.

- De intentieverklaring is een eerste stap voor een ontwikkelstrategie Binnenduinrand. Daarna volgen:
 - Het ontwikkelperspectief (inclusief ontwikkelopgave) “Zo ziet hier in de toekomst uit”: Hierin worden keuzen gemaakt en de ambities en opgaven expliciet gemaakt.
 - De uitvoeringstrategie “Daar is dit voor nodig”: Hierin wordt de planologische-, financiële-, beheer- en communicatieopgaven uitgewerkt
 - Gebiedsakkoord inclusief uitvoeringsprogramma “En zo spreken we het af”
- Dit gebeurt in nauw overleg met particuliere beheer- en landschapsorganisaties en overige betrokken partijen.

Over elke stap wordt afzonderlijk besloten. Per stap een begroting gemaakt waarin aangegeven wordt hoeveel en welke inzet er nodig is van de partijen en de kosten (deelonderzoeken, organiseren van bijeenkomsten, ontwerpkosten). De ontwikkelstrategie wordt zoveel mogelijk uitgewerkt met inzet van eigen personeel van de partijen. De partijen zoeken gezamenlijk naar dekking van de kosten.

Deze ambitie vraagt allereerst een eenduidige en principiële keuze uit twee ruimtelijke scenario's voor de ontwikkeling van de Binnenduinrand: een ontwikkelperspectief gebaseerd op een beheerscenario, gericht op behoud en verstevigen of een beheerscenario met toevoeging van nieuwe kwaliteiten. Bovengenoemde opgaven worden expliciet gemaakt in de eerstvolgende stap in het proces: het vaststellen van het ontwikkelperspectief.

4- Besluitvorming B&W

- 1 Het College is bevoegd een besluit te nemen over dit voorstel op basis van het actieprogramma 2020 van de Metropoolregio Amsterdam
- 2 Het College besluit de Intentieverklaring gezamenlijke ontwikkelstrategie Binnenduinrand te ondertekenen (zie bijlage 1).
- 3 Het College besluit de verantwoordelijk wethouder R. van Doorn te machtigen de intentieverklaring te ondertekenen namens de gemeente Haarlem. Wethouder Cassee tekent ook de intentieverklaring.
- 4 Het College besluit de intentieverklaring voor advies aan te bieden aan de Commissie Beheer of Ontwikkeling
- 5 Deze intentieverklaring heeft geen financiële gevolgen
- 6 Voor de publicitaire aandacht rond de feitelijke ondertekening op 28 februari in het Huis Beeckestein besluit het college dit besluit pas na 27 februari te communiceren samen met de Provincie Noord-Holland..

4 Beoogd resultaat

De intentieverklaring vraagt "commitment" van de betrokken bestuurders en overheden om zo gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen om een ontwikkelstrategie op te stellen voor de Binnenduinrand en uitvoeringsplannen te maken die het recreatiepotentieel van de Binnenduinrand vergroten zonder de natuurwaarde aan te tasten. Dit wordt later vastgelegd in gebiedsakkoorden. Hierbij worden natuurbeheerorganisaties, bedrijven boeren en bewoners van het gebied betrokken.

5 Argumenten

Het maken van nota's, visies en meer leidt niet per definitie tot een uitvoeringsprogramma en uitgevoerde projecten. Een gezamenlijke ontwikkelstrategie (bestaande uit een aantal stappen die steeds bestuurlijk worden voorgelegd) is de basis voor een samenhangend uitvoeringsprogramma.

Samenwerking van overheden is essentieel voor behoud, beheer en versterking van de kernkwaliteiten van de Binnenduinrand. Om die samenwerking te borgen is een intentieverklaring opgesteld voor ondertekening door vakwethouders en RO-bestuurders van de betrokken gemeenten. De ligging van het gebied in de Metropoolregio Amsterdam biedt kansen die voorbij de vermeende tegenstelling stad-land gaat. Daarnaast heeft de provincie Noord-Holland gemeend een gemeenschappelijk werkregime op te stellen voor alle groengebieden ten westen van Amsterdam (Bufferzone, Stelling van Amsterdam, recreatiegebied Spaarnwoude). Dit regime geldt nu ook voor de Binnenduinrand.

Een gezamenlijke ontwikkelstrategie stimuleert de samenwerking in dit gebied en de optimale inzet van middelen.

Er is al door gemeenten, bijvoorbeeld Velsen, beleid ontwikkeld en een Uitvoeringsplan landschapsbeleidsplan (15 juni 2010). In de samenwerking kan hier rekening mee gehouden worden. De ondertekening van een intentieverklaring voor

de Binnenduinrand wordt tegelijkertijd gedaan met de ondertekening van een intentieverklaring Rijksbufferzones. Dit impliceert een afstemming van beide groengebieden bij de opstelling van uitvoeringsplannen..

Betrokken overheden en (natuur-)organisaties krijgen gelegenheid mee te praten over het verdere beheer van de gebieden.

De uitwerking van een ontwikkelstrategie wordt gedaan met overheden en (natuur-)organisaties in dit gebied. Het is belangrijk om een adequate afstemming te hebben met de lopende uitvoeringsplannen. Verder wordt in het Structuurplan 2020 van de gemeente Haarlem ingezet op goede verbindingen tussen stad en buitengebied en het recreatief interessant maken ervan.

6 Kanttekeningen

Belangrijkste kanttekening is de bereikbaarheid van het gebied, zowel binnen als van buiten naar het gebied. Het overgrote deel van het gebied is afhankelijk van twee wegen naar het strand: een via Haarlem en Heemstede en een via Haarlem en Overveen. Op warme dagen zijn files richting het strand niet te vermijden, ondanks de uitstekende bereikbaarheid via het spoor. (Zandvoort is de enige badplaats in Nederland met een station). Gezocht moet worden naar een maximaal gebruik van het recreatiegebied binnen strikt vastgestelde grenzen. Groot probleem is de verbinding van Amsterdam door de Haarlem heen naar Westelijke Randweg en Zandvoort. Een zogenoemde “Mariatunnel” zou de bereikbaarheid aanzienlijk vergroten. Dit is vastgelegd in een Bereikbaarheidsvisie die is gemaakt door de gemeenten van Zuid-Kennemerland.

De verbinding naar Zandvoort is ook nodig voor de *evenementen in Zandvoort*.

Deze zijn belangrijk voor de economie van Zandvoort en de ontwikkeling naar een jaarrond-programma van de badplaats.

7 Uitvoering

Als eerste stap op weg naar uitvoering is de ondertekening van intentieverklaring door portefeuillehouder van iedere gemeente en gedeputeerde met portefeuille Landschap.

De Besluitvormingsprocedure is dan als volgt:

Week 50 2 december Bespreking in Portefeuillehouders Overleg Zuid-Kennemerland.

Week 3 Behandeling door betrokken Colleges

2 februari 2011 Ondertekening van de intentieverklaring

Vervolg: Uitwerking tot een ontwikkelstrategie waaronder een ontwikkelperspectief, een beschrijving van de planologische opgave, de beheeropgave, de financieringsopgave en communicatieopgave.

 Contacten met betrokken organisaties en overleg over ontwikkelperspectief

Bijlage

Achtergrond Binnenduinrand

Het Metropolitane Landschap is onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van de bredere metropolitane strategie die zich richt op het versterken van het woon- en vestigingsklimaat in de metropoolregio Amsterdam.

Het integrale landschapsplan Binnenduinrand

In december 2007 is op de 7e Noordvleugelconferentie het actieprogramma 2020 voor het Metropolitane landschap vastgesteld. Daarin zijn de acties opgenomen die moeten bijdragen aan het behoud, versterking of ontwikkeling van het landschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Eén van die acties is het ontwikkelen van een integraal landschapsprogramma/- plan voor de Binnenduinrand. Dit programma heeft tot doel de verrommeling van het landschap actief tegen te gaan. Het wil de ontwikkeling van het landschap van de Binnenduinrand een positieve impuls geven door de verschillende opgaven waar het gebied de komende periode voor staat in hun onderlinge samenhang te bezien. Denk aan de verstedelijkingsopgave, de transformatie van agrarische functies (glastuinbouw), het ontwikkelen van ecologische verbindingen, een verbeterde bereikbaarheid, het behoud en verbinden van landgoederen,

Ontwikkelstrategieën

Tot het moment dat we gingen werken met ontwikkelstrategieën werd invulling geven vanuit een min of meer sectorale projectenbenadering. In deze sectorale benadering, die tot op heden nog te vaak gebruikt wordt, wordt integratie voornamelijk gezocht binnen de groene sector. Nu is er sprake van een metropolitane benadering van het landschap die verder gaat. Deze vereist namelijk denken en werken over grenzen heen, vanuit een ruimtelijke visie op de kwaliteit van het landschap, over verwevenheid van stad en land, met een menging van functies (verstedelijking, infrastructuur, economie/bedrijvigheid, duurzaamheid, landschap), gericht op het bedienen van de hele MRA. Het werken met ontwikkelstrategieën geeft ruimte om deze visie gestalte te geven.

De groene onderdelen in het regeerakkoord betekenen dat de regio wellicht nog sterker dan daarvoor gezamenlijk op zou moeten trekken om tot behoud, beheer en versterking van het landelijk gebied te komen. Het proces rondom de ontwikkelstrategieën laat zien dat de regiopartijen binnen de MRA deze opgave gezamenlijk kunnen oppakken.

Het resultaat voor alle Metropolitane landschappen zijn bestuurlijk gedragen ontwikkelstrategieën. Een ontwikkelstrategie bestaat uit een visie op het gebied en een uitvoeringsprogramma met projecten en een financiering- en beheerstrategie. De ontwikkelstrategie heeft een integraal kader en geeft zicht op een geschikte mix van instrumenten die in samenhang kunnen worden ingezet. Deze ontwikkelstrategieën zullen een planologische doorwerking krijgen die per gebied zal verschillen.

Binnenduinrand inventarisatie

Het integraal landschapsplan overstijgt de gemeentegrenzen van Haarlem, Heemstede, Haarlemmerliede, Bloemendaal, Velsen en Zandvoort en houdt niet op bij de stadsranden. In het voorjaar van 2009 is de inventarisatie/analyse afgerond van de 'groenblauwe' plannen die sinds 2000 voor het gebied zijn opgesteld. Daarbij zijn 40 plannen, van overheden en maatschappelijke organisaties, op het

gebied van natuur en landschap tegen het licht gehouden en onderzocht op overeenkomsten en strijdigheden. Daaruit bleek dat er veel kwaliteit aanwezig is maar ook veel winst is te behalen door samen te werken. Er zijn veel overeenkomsten in wensen en ambities en van grote tegenstellingen is nauwelijks sprake. Wel worden soms accenten anders gelegd en ambities meer of minder expliciet geformuleerd.

Intentieverklaring

De gemeenten en de provincie hebben besloten om, alvorens voor dit gebied een integraal plan op te stellen, een bestuurlijke intentieverklaring op te stellen; een werkwijze die bij de Amstelscheg (gebied bij Ouderkerk a/d Amstel) goed heeft uitgepakt. Voorafgaand aan de intentieverklaring is de in 2009 verzamelde informatie compleet gemaakt. Hiervoor zijn de 'groenblauwe' (natuur en landschap) plannen geactualiseerd en aangevuld met de 'rode' (verstedelijking) en 'grijze' (infrastructuur) plannen voor het gebied.

Het gaat hierbij uitsluitend om plannen die zijn opgesteld door de partners betrokken bij de intentieverklaring: provinciale visies, visies opgesteld door de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de gemeenten die deel uit maken van het gebied. De resultaten van de plananalyse van Bosch & Slabbers vormen de basis om tot één gedeeld toekomstbeeld te komen, voortbouwend op lopende projecten. Van daaruit kunnen partijen werken aan nieuwe opgaven.

Deze vormen de basis voor de ontwikkelstrategie (waar nodig en waar wenselijk worden aangepast).

Kernkwaliteiten en opgaven

Er bestaat een grote mate van consensus over de kernkwaliteiten van de Binnenduinrand en de opgaven in de verschillende beleidsplannen van de betrokken gemeenten en de provincie Noord-Holland. Wel worden accenten soms anders gelegd, is er verschil in schaalniveau en worden ambities meer of minder expliciet geformuleerd. Er blijkt veel kwaliteit aanwezig te zijn, maar er is ook veel winst te behalen door samen te werken.

Dit programma heeft tot doel de verrommeling van het landschap actief tegen te gaan. Het wil het landschap een positieve impuls geven door de verschillende opgaven waar het gebied de komende periode voor staat in hun onderlinge samenhang te zien. Denk aan de verstedelijkingsopgave, de transformatie van agrarische functies (glastuinbouw), het ontwikkelen van ecologische verbindingen, een verbeterde bereikbaarheid, het verbinden van landgoederen. Uitgangspunt is de positieve wederkerigheid stad – land. Deze biedt kansen die voorbij de vermeende tegenstelling stad-land gaan

Openheid: Een terugkerende ambitie is het zoveel mogelijk behouden van de openheid tussen de kernen en tussen de kernen en de binnenduinrand.

Landbouw: De nabijheid van de stad biedt nieuwe perspectieven voor een andere landbouw.

Landgoederen: Landgoederen moeten worden behouden, hersteld en versterkt en beter met elkaar worden verbonden.

Binnenstedelijk verdichten en buitenstedelijk bouwen: Kernen moeten zoveel als mogelijk uitbreiden binnen hun eigen stedelijke gebied. Pas wanneer is gebleken dat daar onvoldoende ruimte kan worden gevonden mogen de kernen uitbreiden, onder voorwaarde dat die uitbreidingen zo optimaal mogelijk inspelen op de kenmerken van het landschap.

Exclusieve woonmilieus : Stedelijke uitbreidingen worden zoveel mogelijk vermeden. Anderzijds wordt de duinzoom wordt wel aangemerkt als woongebied

voor topmanagement van grote (internationale) bedrijven gevestigd in en om Schiphol.

Stadsranden: Voor de stadranden is de opgave meerledig: Het tegengaan van verrommeling, het versterken van de stad-land relatie, het versterken van verbindingen, ook voor het maken van een ommetje.

Heel de duinen: Zee, strand en duinen zijn de troefkaarten van dit gebied. De duinen vormen het grootste aaneengesloten natuurgebied van Noord-Holland. Maar het beheer is versnipperd. Verbeteren en economisch efficiënter maken van beheer en promotie. De recreant moet minder last hebben van het versnipperd beheer. Denk aan eigen regels van elk terrein, hekken en huisstijlen.

Verbindend water: Water wordt gezien als ecologisch verbindend element: De ontwikkeling van een robuust watersysteem waarin het de ecologische potentie zoveel mogelijk benut wordt en het water een rol vervuld in de herkenbaarheid van het landschap.

Bereikbaarheid: Of het nu gaat om recreatie, wonen of landbouw, die positieve wederkerigheid stad-land valt en staat met een optimale bereikbaarheid beiden. Op het hoogste schaalniveau moeten de grote steden via het HOV en de auto met het kustgebied verbonden zijn, op het laagste schaalniveau moeten de woonwijken via fiets en wandelpaden met het aanliggend landschap verknoopt zijn. De verbeterde bereikbaarheid moet vooral verkregen door een dynamisch verkeersmanagement en door de ontwikkeling van een hoogwaardig openbaar vervoer, in combinatie met transferia en de aanleg van fietsverbindingen. Mogelijk dat een betere benutting van het Noordzeekanaal naar de toekomst kansen biedt.

In de eerstvolgende stap in het proces: het vaststellen van het ontwikkelperspectief, wordt per opgave de ambitie vastgelegd en worden keuzes gemaakt
Zie bijlage Plananalyse “Binnenduintrand tussen Zee en Ringvaart” uitgevoerd door landschapsarchitectenbureau Bosch & Slabbers.

***Intentieverklaring* Ontwikkelstrategie “Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart”**

1. *Opdracht:*

Ondergetekenden gaan samenwerken aan de ontwikkeling van een Integraal landschapsplan “Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart” als onderdeel van een samenhangend hoogwaardig stelsel van metropolitane landschappen binnen de Metropoolregio Amsterdam.

2. *Aanleiding*

In 2007 is op de 7^e Noordvleugel conferentie het document “De kracht van het Landschap” vastgesteld, inclusief een visie 2040 en een actieprogramma 2020. Het opstellen van een integraal landschapsprogramma voor de Binnenduinrand tot behoud en versterking van de kernkwaliteiten van het landschap in de Binnenduinrand is één van de opgaven binnen het metropolitane landschap. In de internationale concurrentie tussen metropolen is het landschap voor de MRA een positief punt. Vooral de korte afstand tussen stad en land en de grote diversiteit in landschappen scoren goed.

De partijen:

- Provincie Noord-Holland
- De gemeenten Haarlem, Bloemendaal, Heemstede, Velsen, Zandvoort en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

beseffen dat een nieuwe impuls nodig is om potenties van de Binnenduinrand ten volle te benutten en de landschappelijke waarde van het gebied voor de toekomst veilig te stellen.

Op basis van de resultaten en aanbevelingen van de plananalyse “Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart” uitgevoerd door landschapsarchitectenbureau Bosch & Slabbers, zijn ondergetekenden van mening dat het de hoogste tijd is de opgaven voor het gebied op te pakken door te werken aan een gezamenlijke integrale ontwikkelstrategie waarbij de identiteit van het landschap leidend is.

3. *Gebiedsomschrijving*

Het projectgebied wordt naar het zuiden afgebakend door de grens met Zuid-Holland, naar het noorden door het Noordzeekanaal, naar het westen door de zee (exclusief kustplaatsen), naar het oosten door de Ringvaart Haarlemmermeer en de grens van de bufferzone Amsterdam-Haarlem.

Binnen dit gebied zijn verschillende landschappelijke eenheden aanwezig:

- zee, strand en duinen,
- de strandvlakte
- de strandwal met daarop de kernen Vogelenzang, Heemstede, Haarlem
- de overgang van strandwal naar Haarlemmermeer

4. Betekenis van het gebied binnen de Metropoolregio Amsterdam

Het plangebied vormt hét kustgebied voor de metropoolregio Amsterdam en biedt hoogwaardige en geliefde woonmilieus. Daarnaast vormen de duinen, en landgoederenzone een hoogwaardig recreatiegebied voor de honderdduizenden inwoners van de MRA en heeft het gebied grote cultuurhistorische, toeristische en ecologische waarde.

5. Kernkwaliteiten

- De betekenis van het landschap van het projectgebied ligt in het contrast tussen stad en land en de afwisseling die binnen dat land aanwezig is.
- Het gebied kent een rijk verleden. Dit heeft geresulteerd in een grote verscheidenheid aan cultuurhistorische elementen en structuren. Het is het resultaat van een eeuwenlange ontwikkeling waarbij iedere episode zijn eigen aardigheden heeft nagelaten zonder het voorgaande geheel uit te wissen. Het resultaat is een gelaagd landschap, een complex en intrigerend samenspel van elementen en structuren uit verschillende tijdlagen.
- Drager van de openheid is de duinzoom, de strandvlaktes en de buffers tussen de steden. De bollenteelt trekt in het voorjaar veel recreanten/toeristen naar het gebied.
- De kwaliteiten van het water in het gebied zijn zeer verschillend: de recreatieve waarde van de zee, de Amsterdamse Waterleidingduinen als leverancier van drinkwater, kwelwater aan de duinvoet als ecologische waarde, zo ook het Noordzeekanaal met industriële en recreatieve/economische betekenis.
- Het gebied is ecologisch van grote waarde, wat zich uit in de aanwezigheid van schoon en mineraalrijk water, maar ook in de flora en fauna in de duinen, natte en droge graslanden in de strandvlaktes en de oude landgoedbossen in de duinzoom, op de strandwal en aan de voormalige oever van het Wijkermeer.
- De verscheidenheid aan landschappen, de rijkdom aan cultuurhistorisch waardevolle elementen, de nabijheid van de zee en de hoogwaardige natuur maken het projectgebied tot een recreatief aantrekkelijk gebied.

6. Ambitie

De ambitie van de hiervoor genoemde partijen is om de Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart/Spaarne te ontwikkelen tot een metropolitaan landschap van allure, als een samenhangend stelsel van afzonderlijke gebieden met onderscheidende identiteiten, met behoud en versterking van de kernkwaliteiten, met een gebiedsgericht planologisch regime en met een gebiedsgericht beheer.

Deze ambitie vraagt allereerst een eenduidige en principiële keuze uit twee ruimtelijke scenario's voor de ontwikkeling van de Binnenduinrand: een ontwikkelperspectief gebaseerd op een beheerscenario, gericht op behoud en verstevigen of een beheerscenario met toevoeging van nieuwe kwaliteiten. De resultaten van de plananalyse van Bosch & Slabbers vormen de basis om tot één gedeeld toekomstbeeld te komen, voortbouwend op lopende projecten. Van daaruit kunnen partijen werken aan nieuwe opgaven.

7. Opgaven

Er bestaat een grote mate van consensus over de kernkwaliteiten en de opgaven in de verschillende beleidsplannen van de betrokken gemeenten en de provincie Noord-Holland. Wel worden accenten soms anders gelegd, is er verschil in schaalniveau en worden ambities meer of minder expliciet geformuleerd. Er is veel kwaliteit aanwezig, maar er is nog veel winst te behalen door samen te werken.

Dit programma heeft tot doel de verrommeling van het landschap actief tegen te gaan. Het wil het landschap een positieve impuls geven door de verschillende opgaven waar het gebied de komende periode voor staat in hun onderlinge samenhang te zien. Denk aan de verstedelijkingsopgave, de transformatie van agrarische functies (glastuinbouw), het ontwikkelen van ecologische verbindingen, een verbeterde bereikbaarheid, het verbinden van landgoederen. Uitgangspunt is de positieve wederkerigheid stad – land. Deze biedt kansen die voorbij de vermeende tegenstelling stad-land gaan.

Openheid

Een terugkerende ambitie is het zoveel mogelijk behouden van de openheid tussen de kernen en tussen de kernen en de binnenduinrand.

Landbouw

De nabijheid van de stad biedt nieuwe perspectieven voor een andere landbouw.

Landgoederen

Landgoederen moeten worden behouden, hersteld en versterkt en beter met elkaar worden verbonden.

Binnenstedelijk verdichten en buitenstedelijk bouwen

Kernen moeten zoveel als mogelijk uitbreiden binnen hun eigen stedelijke gebied. Pas wanneer is gebleken dat daar onvoldoende ruimte kan worden gevonden mogen de kernen uitbreiden, onder voorwaarde dat die uitbreidingen zo optimaal mogelijk inspelen op de kenmerken van het landschap.

Exclusieve woonmilieus

Stedelijke uitbreidingen worden zoveel mogelijk vermeden. Anderzijds wordt de duinzoom wordt wel aangemerkt als woongebied voor topmanagement van grote (internationale) bedrijven gevestigd in en om Schiphol.

Stadsranden

Voor de stadranden is de opgave meerledig: Het tegengaan van verrommeling, het versterken van de stad-land relatie, het versterken van verbindingen, ook voor het maken van een ommetje.

Heel de duinen

Zee, strand en duinen zijn de troefkaarten van dit gebied. De duinen vormen het grootste aaneengesloten natuurgebied van Noord-Holland. Maar het beheer is versnipperd. Verbeteren en economisch efficiënter maken van beheer en promotie. De recreant moet minder last hebben van het versnipperd beheer. Denk aan eigen regels van elk terrein, hekken en huisstijlen.

Verbindend water

Water wordt gezien als ecologisch verbindend element: De ontwikkeling van een robuust watersysteem waarin het de ecologische potentie zoveel mogelijk benut wordt en het water een rol vervuld in de herkenbaarheid van het landschap.

Bereikbaarheid

Of het nu gaat om recreatie, wonen of landbouw, die positieve wederkerigheid stad-land valt en staat met een optimale bereikbaarheid beiden. Op het hoogste schaalniveau moeten de grote steden via het HOV en de auto met het kustgebied verbonden zijn, op het laagste schaalniveau moeten de woonwijken via fiets en wandelpaden met het aanliggend landschap verknoopt zijn. De verbeterde bereikbaarheid moet vooral verkregen door een dynamisch verkeersmanagement en door de ontwikkeling van een hoogwaardig openbaar vervoer, in combinatie met transferia en de aanleg van fietsverbindingen.

Mogelijk dat een betere benutting van het Noordzeekanaal naar de toekomst kansen biedt.

In de eerstvolgende stap in het proces: het vaststellen van het ontwikkelperspectief, wordt per opgave de ambitie vastgelegd en worden keuzes gemaakt (zie bijlage Plananalyse “Binnenduintrand tussen Zee en Ringvaart” uitgevoerd door landschapsarchitectenbureau Bosch & Slabbers).

8. Werkwijze

Voor het gebied Binnenduintrand willen wij een ontwikkelstrategie opstellen die onderlinge projecten en programma's verbindt en versterkt.

Tijdens dit proces wordt er steeds gewerkt langs vijf hoofdlijnen:

- Het ontwikkelperspectief
- De planologische opgave
- De beheeropgave
- De financieringsopgave
- De communicatieopgave

Hierbij wordt gewerkt van abstract (intentieverklaring) naar concreet (uitvoeringsprogramma). Het uiteindelijke doel is om gebiedsakkoorden te sluiten met primair de lokale overheden en daar waar nodig met andere partijen.

Het proces bestaat uit de volgende stappen:

1. Gebiedsanalyse: “Dit is de situatie”.
2. Intentieverklaring: “Wij willen samenwerken”.
3. Ontwikkelperspectief: “Zo ziet het hier in de toekomst uit”: Hierin worden keuzen gemaakt in de ambities en opgaven gemaakt.
4. Uitvoeringstrategie: “Daar is dit voor nodig”: Hierin wordt de planologische-, financiële-, beheer- en communicatieopgaven uitgewerkt.
5. Gebiedsakkoord inclusief uitvoeringsprogramma “En zo spreken we het af”.

9. Samenwerking

De samenwerking vindt plaats vanuit de overtuiging dat samenwerking zal leiden tot meer samenhang, efficiëntie, effectiviteit en kwaliteit. De samenwerking tussen de overheden in het gebied vindt plaats vanuit het vertrouwen dat we gezamenlijk tot goede oplossingen gaan komen.

De gemeente Haarlem is trekker en werkt in nauwe samenwerking met de Provincie Noord-Holland (co-trekker)

Bestuurlijke afstemming vindt plaats in het regionale portefeuillehouderoverleg RO Zuid Kennemerland inclusief Velsen. De gedeputeerde van de provincie Noord-Holland en de wethouders met een groenportefeuille voor zover niet aanwezig worden hierbij uitgenodigd.

De ambtelijke kerngroep/projectteam wordt gevormd door de gemeente Haarlem en de provincie.

In de ambtelijke werkgroep zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd.

Ter afronding van de verschillende stappen in het proces worden de verschillende "producten" bestuurlijk vastgesteld:

- Ontwikkelperspectief: Provinciale Staten en Raden
- Uitvoeringsstrategie: Gedeputeerde Staten en Colleges van B&W
- Gebiedsakkoord en uitvoeringsprogramma: PS en Raden

Aan het begin van iedere stap wordt een begroting gemaakt waarin aangegeven wordt hoeveel en welke inzet er nodig is van de partijen en de kosten (deelonderzoeken, organiseren van bijeenkomsten, ontwerpkosten). De ontwikkelstrategie wordt zoveel mogelijk uitgewerkt met inzet van eigen personeel van de partijen. De partijen zoeken gezamenlijk naar dekking van de kosten.

Er wordt samenwerking gezocht met grensgebieden, zoals Rijksbufferzone Amsterdam - Haarlem en de gemeente Haarlemmermeer.

10. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Er worden geen verantwoordelijkheden en bevoegdheden overgeheveld. Bestaande bestuurlijke lijnen en lopende projecten worden in acht genomen.

Het ondertekenen van de intentieverklaring geeft nog geen verplichting ten aanzien van beschikbaar te stellen financiële middelen voor het vervolg (uitvoeringsprogramma). Aan het begin van iedere stap wordt een begroting gemaakt waarin aangegeven wordt hoeveel en welke inzet er nodig is van de partijen en de kosten. Per processtap worden de financiële consequenties ter besluitvorming aan de bestuurders voorgelegd (zie onder punt 9).

11. Looptijd en planning

- Opstellen van een ontwikkelperspectief: Samen met gebiedspartners zoals NBO's, LTO, Recreatieschap, worden keuzen in de ambities en opgaven gemaakt. De gezamenlijke visie dient als toetsingskader voor ontwikkelingen en beheerafspraken: december 2011.

- Op basis van intentieverklaring en ontwikkelperspectief wordt een projectenlijst gemaakt van lopende projecten en projecten in voorbereiding die bijdragen aan het realiseren van het perspectief (laag hangend fruit/quick-win).
- Medio 2011 wordt de 2e MRA conferentie georganiseerd waar de aanpak wordt gepresenteerd.
- Uitvoeringsstrategie: samen met de partners (publiek en privé) een uitwerkingsslag maken van de ideeën door een nadere verkenning van kansrijke combinaties en concretisering van gewenste ontwikkelingen op hoofdlijnen: financieringsstrategie, planologisch kader, beheermodel en communicatiestrategie, voorjaar 2012
- Gebiedsakkoord en uitvoeringsprogramma: juni 2012

12. Bijlagen

Plananalyse “Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart” opgesteld door landschaparchitectenbureau Bosch & Slabbers

Ondertekening

Deze intentieverklaring is ondertekend op 28 februari 2011 tijdens te

Provincie Noord-Holland

.....
Gedeputeerde R. Meerhof

.....
Gedeputeerde L. Driessen

Gemeente Haarlem

.....
Wethouder R. van Doorn

.....
Wethouder E. Cassee

Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

.....
Burgemeester H.B. Bruijn

.....
Wethouder G. Markus

Gemeente Heemstede

.....

Wethouder Chr. Kuiper–Kuijpers

.....

Wethouder P. van de Stad

Gemeente Bloemendaal

.....

Mw. A. M.C. Schep

.....

Wethouder T. Kokke

Gemeente Velsen

.....

Wethouder W. Westerman

.....

Wethouder A. Verkaik

Gemeente Zandvoort

.....

Wethouder W. Tates

.....

Wethouder A. Sandbergen

bosch stabbers

Plananalyse

BINNENDUINRAND:
TUSSEN ZEE EN RINGVAART

voor een integraal landschapsplan

COLOFON

Opgesteld door

Bosch Slabbers Landschapsarchitecten;
Steven Slabbers / Clim Sorée
i.s.m de ambtelijke werkgroep

Opdrachtgever

*MRA/Provincie N-H
Gemeenten Bloemendaal,
Haarlem, Heemstede,
Velsen, Zandvoort*

Datum

oktober 2010

Plananalyse

BINNENDUINRAND: *TUSSEN ZEE EN RINGVAART*

voor een integraal landschapsplan

bosch stabbers

0

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	07
	1.1 Aanleiding	07
	1.2 Gebiedsafbakening	09
	1.4 Werkwijze	10
2	KERNKWALITEITEN	13
	2.1 Landschap	13
	2.2 Cultuurhistorie	19
	2.3 Stedelijk/Dorps gebied	20
	2.4 Landbouw	23
	2.5 Water	25
	2.6 Ecologie	27
	2.7 Recreatie	27
3	AMBITIES	31
	3.1 Kaders op regionaal niveau	31
	3.1.1 Algemeen	31
	3.1.2 Landschap	32
	3.1.3 Stedelijk gebied	35
	3.1.4 Water	36
	3.1.5 Ecologie	37
	3.1.6 Landbouw	39
	3.1.7 Infrastructuur	41
	3.1.8 Cultuurhistorie	43
	3.1.9 Recreatie	44
	3.2 Gemeentelijk beleid	45
4	OPGAVEN BIJ DE AMBITIES	47
5	ADVIES	71
	BIJLAGEN	
	B1 Geraadpleegde bronnen	76
	B2 Legenda gebiedsambitiekaart	78
	B3 Gemeentelijke plannen	79

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

In december 2007 is op de 7e Noordvleugelconferentie het actieprogramma 2020 voor het Metropolitane landschap vastgesteld. Daarin zijn de acties opgenomen die moeten bijdragen aan het behoud, versterking of ontwikkeling van het landschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Eén van die acties is het ontwikkelen van een integraal landschapprogramma/- plan Binnenduinrand.

Dit programma heeft tot doel de verrommeling van het landschap actief tegen te gaan. Het wil de ontwikkeling van de binnenduinrand een positieve impuls geven door de verschillende opgaven waar het gebied de komende periode voor staat, denk aan de verstedelijkingsopgave, de transformatie van bedrijventerrein (glastuinbouw), het ontwikkelen van ecologische verbindingen, een verbeterde bereikbaarheid, het behoud en verbinden van landgoederen, in hun onderlinge samenhang te bezien.

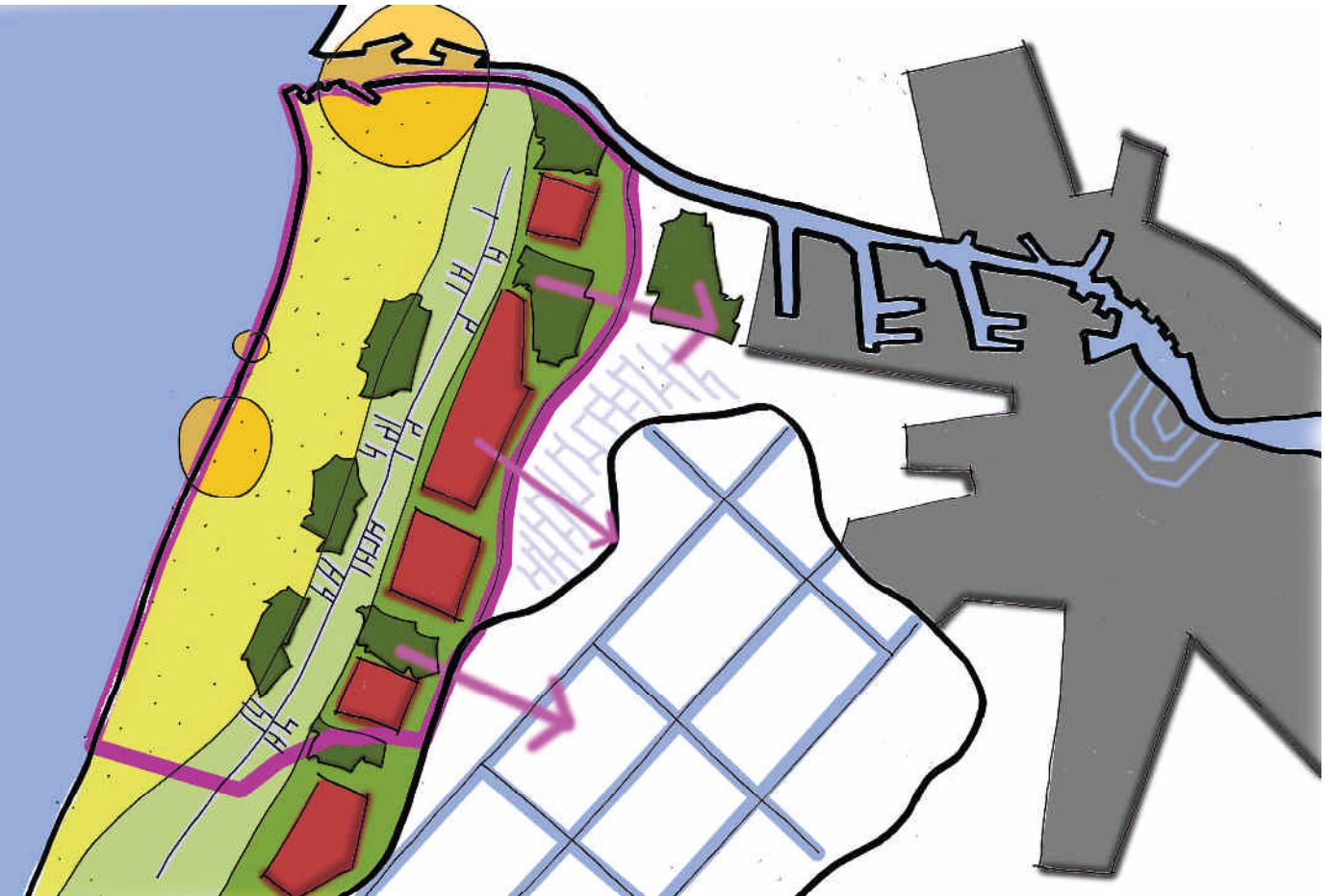
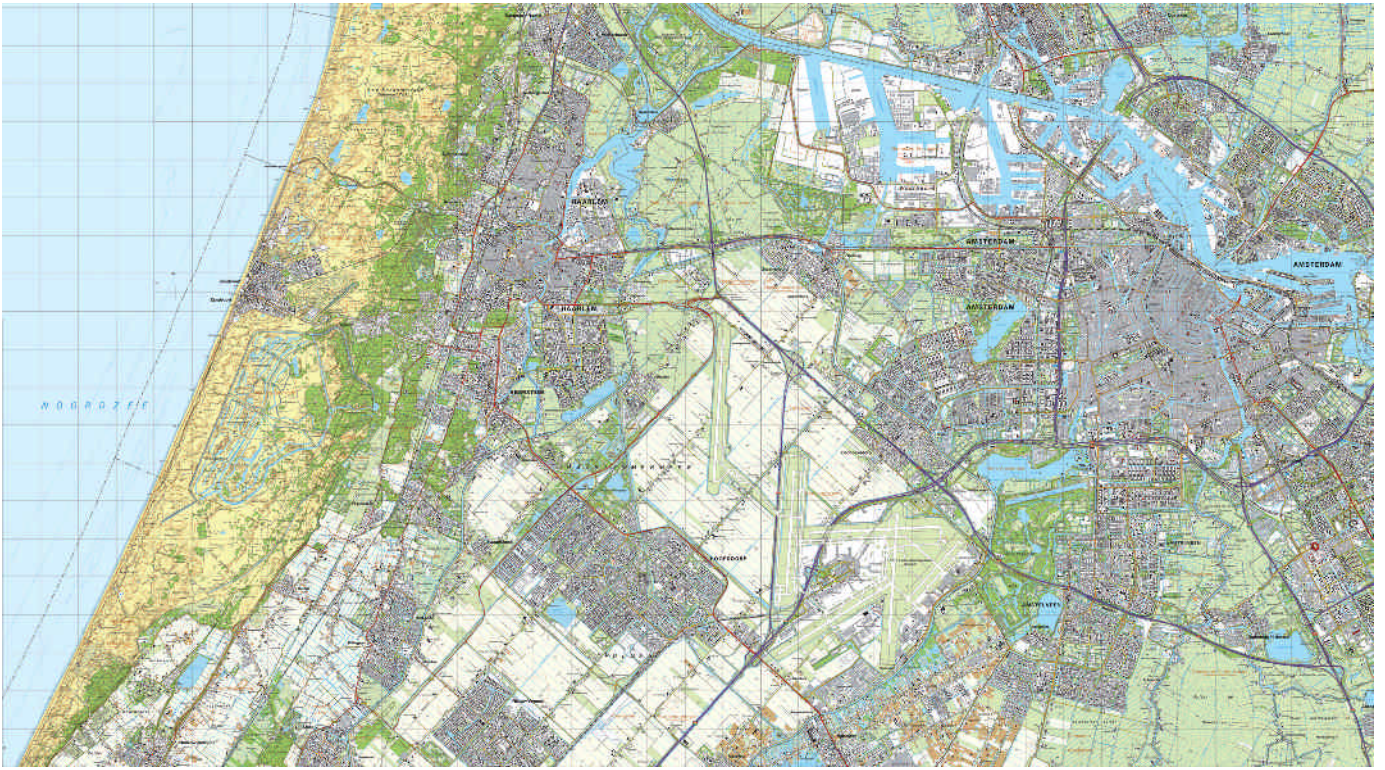
Het integraal landschapsplan overstijgt de gemeentegrenzen van Haarlem, Heemstede, Bloemendaal, Velsen en Zandvoort en houdt niet op bij de stadsranden.

In het voorjaar van 2009 is de inventarisatie/analyse afgerond van de 'groenblauwe' plannen die sedert 2000 voor het gebied zijn opgesteld. Daarbij zijn 40 plannen, van overheden en maatschappelijke organisaties, op het gebied van natuur en landschap tegen het licht gehouden en onderzocht op overeenkomsten en strijdigheden. Daaruit bleek dat er veel overeenkomsten zijn in wensen en ambities en dat van grote tegenstellingen nauwelijks sprake is. Wel worden soms accenten anders gelegd en ambities meer of minder expliciet geformuleerd.

Inmiddels is besloten om, alvorens voor dit gebied een integraal plan op te stellen, een bestuurlijke intentieverklaring op te stellen; een werkwijze die bij de Amstelscheg goed heeft uitgepakt.

Voorafgaand aan de intentieverklaring moet de informatie compleet worden gemaakt. Ten behoeve van het opstellen van de intentieverklaring is de inventarisatie / analyse van de 'groenblauwe' (natuur en landschap) plannen aangevuld met de plannen die sedert het voorjaar van 2009 zijn opgesteld en met de 'rode' (verstedelijking) en 'grijze' (infrastructuur) plannen zoals die voor het gebied zijn opgesteld.

Het gaat hierbij uitsluitend om plannen die door de partners betrokken bij de intentieverklaring zijn opgesteld: provinciale visies, visies opgesteld door de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de gemeenten die deel uit maken van het gebied. Om het aantal plannen hanteerbaar te houden ligt de focus hierbij op de 'grotere structuurplannen'.

1.2 Gebiedsafbakening

Het studiegebied wordt naar het zuiden afgebakend door de grens met Zuid-Holland, naar het noorden door het Noordzeekanaal, naar het westen door de zee, naar het oosten door de Ringvaart Haarlemmermeer en de bebouwing van Amsterdam / Haarlem.

Binnen dit gebied zijn verschillende landschappelijke eenheden aanwezig:

- zee, strand en duinen
- de strandvlakte
- de strandwal met daarop de kernen Vogelenzang, Heemstede, Haarlem
- de overgang van strandwal naar Haarlemmermeer

Dit complex van landschappen wordt in het navolgende aangeduid als 'Projectgebied'.

Daarbij moet worden opgemerkt dat het projectgebied is geen 'eiland' is, het is een gebied met een omgeving die van invloed is op het reilen en zeilen van het projectgebied. Een omgeving die in de planvorming ook van invloed zal zijn op de afwegingen welke gemaakt moeten worden.

1.4 Werkwijze

Kernkwaliteiten

Eerst zijn in Hoofdstuk 2 vanuit het beleid van de provincie, de MRA en gemeentelijke plannen de kernkwaliteiten gedestilleerd en gerubriceerd. 'Kernkwaliteiten' zijn die kwaliteiten die bepalend zijn voor het huidige landschap van de binnenduinrand (van Vogelenzang tot Noordzeekanaal), die de eigen identiteit van dit gebied bepalen en waarvan men vindt dat die in 2040 nog altijd bepalend moeten zijn.

Ambities

Na de analyse van de kernkwaliteiten worden in hoofdstuk 3 de ambities benoemd. Daartoe zijn opnieuw het regionaal beleid en het lokaal beleid bezien. Provincie en MRA hebben de ambities op regionaal niveau bepaald en deze zijn door de gemeenten op lokaal niveau uitgewerkt. De gezamenlijke ambities zijn vertaald naar een ruimtelijke kaart, de 'gebiedsambitie kaart'.

Vragen

Aanvankelijk richtte het onderzoek naar de ambities zich op de vraag in hoeverre de ambities zoals die op het regionale niveau zijn bepaald corresponderen met de lokale ambities. De ambities zijn onderzocht op overeenkomsten en strijdigheden.

Dit onderzoek bracht geen grote strijdigheden aan het licht. Het regionale beleid zet dikwijls de grotere verbanden wat sterker aan, het lokale beleid is vaak wat specifiek, maar dat is inherent aan het verschil in schaal- en abstractieniveau. Soms worden ambities op het regionale dan wel het lokale niveau net wat explicieter gemaakt of worden de accenten wat anders gelegd, maar dat hoeft nog niet te duiden op fricties. Maar de hoofdconclusie is toch wel dat de neuzen goeddeels de zelfde kant op staan.

Deze analyse bracht daarentegen wel een aantal vragen aan het oppervlak.

Een ambitie is vaak 'gemakkelijk' geformuleerd, maar hoe gaat men daar in het vervolg uitwerking aan geven? Het is vaak 'gemakkelijker gezegd dan gedaan'.

Een ambitie kan ook voor meerdere uitleg vatbaar zijn. 'Behoud van de openheid' is een vaak gebezigde ambitie, maar wat wordt hier onder 'openheid' verstaan?

Waar hoofdstuk 3 concludeert dat de ambities overwegend breed worden gedeeld constateert hoofdstuk 4 dat er ten aanzien van de invulling van die ambities nog tal van vragen open staan. Vragen waar men zich bestuurlijk op moet beraden alvorens tot een integraal plan te komen. Vragen die wellicht ook in de bestuurlijke overeenkomst al kunnen worden afgekaderd.

Hoofdstuk 5 tot slot geeft een advies ten aanzien van het vervolg. Het gaat hierbij om drie aspecten:

- de in hoofdstuk 4 opgeworpen vragen moeten in de intentieverklaring worden beantwoord, de intentieverklaring moet ten minste de koers preciseren;
- het schaalniveau van het vervolg
- de vorm waarin het vervolg kan plaatsvinden

2

KERNKWALITEITEN

In dit hoofdstuk worden de kernkwaliteiten van het projectgebied benoemd. De provinciale 'Leidraad landschap en cultuurhistorie' en de MRA noties leggen hiervoor de basis. Deze benoemen de kernkwaliteiten op het hoogste schaalniveau.

De gemeenten werken deze in hun beleidsstukken meer gebiedsspecifiek uit, vullen de hoofdlijnen verder in, geven kleur aan de soms wat abstracte aanduidingen vanuit het regionale niveau.

De kernkwaliteiten worden in het navolgende onderverdeeld naar de thema's landschap, cultuurhistorie, stedelijk- dorpsgebied, water, ecologie en recreatie.

Deze thema's vormen geen 'afgesloten eenheden', er bestaan tal van relaties tussen de thema's onderling.

2.1 LANDSCHAP

De betekenis van het landschap van het projectgebied ligt in het *contrast* tussen stad en land en de *afwisseling* die binnen dat land aanwezig is.

Contrast

Op steenworp afstand van het stedelijk gebied van Amsterdam, Haarlem en Velsen ligt een groot aaneengesloten en overwegend open landschap. Een landschap dat niet wordt gedomineerd door bebouwing en wegen, niet wordt gekenmerkt door drukte en dynamiek.

Hier vindt men rust en ruimte, ervaart men een ander soort ordening dan die men in de stad gewoon is. Het land voegt aan de metropool een complementaire kwaliteit toe.

Afwisseling

Het landschap van het projectgebied is zeer afwisselend: cultuurlandschappen naast natuurlandschappen, weids naast besloten, droog naast nat, reliëfrijk naast vlak.

Op korte afstand treft men een verscheidenheid aan essentieel verschillende landschappen:

- zee, vooroever en strand
- de jonge duinen,
- de open strandvlakte,
- de meer besloten strandwallen met daarop de historische kernen en landgoederen.

Daarover ligt een fijnmazig waternetwerk van poldersloten, duinrellen, oude vaarten en kanalen. Daar overheen ligt een hoogwaardig infrastructuurnetwerk.

Zee, vooroever en strand

Provincie en MRA benadrukken de kwaliteit van het kustgebied. Deze wordt bepaald door de dynamiek van wind en zee en door de uitgestrektheid. De zee en het strand zijn recreatief de grootste trekker van het gebied. Niet alleen van waarde voor de lokale bewoner maar juist ook voor de Amsterdamer en zelfs voor bezoekers van verder.

De Leidraad benadrukt de badcultuur en de karakteristieke kustarchitectuur als onderdeel van het dorps-DNA van de kustdorpen.

Naast van recreatieve betekenis is de zee ook van ecologische waarde. De zee is evenals de jonge duinen aangeduid als Natura 2000 gebied.

Jonge duinen

De jonge duinen zijn zowel van ecologische als van recreatieve betekenis. De jonge duinen kennen een grote biodiversiteit, zowel op faunistisch als op floristisch gebied.

Het gehele duin is aangemerkt als Natura 2000 gebied. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel van het duingebied, de Amsterdamse Waterleidingduinen, nog altijd gebruikt voor de waterwinning.

De Leidraad benoemt de aardappelakkertjes (het 'zeedorpenlandschap') zuidelijk van Zandvoort en bij IJmuiden als kenmerkend en cultuurhistorisch waardevol element.

De Leidraad benoemt het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Amsterdamse Waterleidingduinen als aardkundige monumenten.

Nationaal Park Zuid Kennemerland omvat een gebied van 3800 hectare met strand, stuivende duinen, reliëfrijke binnenduinrandbossen, zanderijen en historische landgoederen. Het gebied is deels vrij toegankelijk op wegen en paden en deels niet toegankelijk. Hier kan de natuur zich in alle rust ontwikkelen.

In de Amsterdamse Waterleidingduinen mag men op de meeste plaatsen buiten de paden treden. De talrijke damherten, de schaapskudde en de grazende runderen verschaffen het gebied een sterk herkenbare en aabare natuur. Tezamen met de mogelijkheid hier te struinen maakt dit de Amsterdamse Waterleidingduinen tot een populaire recreatieomgeving. De Leidraad benoemt de infrastructuur van de watervoorziening als historische structuurlijn.

De ecologische waarde van de jonge duinen wordt ook bepaald door de landgoederen en buitenplaatsen die aan de duinvoet zijn gesticht en door het water: het mineraalrijke kwelwater dat in de duinrand opkwelt en het duinwater dat via duinrellen oppervlakkig afstroomt naar de strandvlaktes.

Open strandvlakte

Achter, en parallel aan, de jonge duinen liggen de strandvlakte en de strandwal.

De strandwal wordt gevormd door een inmiddels afgevlakte oude duinrij. Deze ligt wat hoger dan zijn omgeving en kent een zandige ondergrond.

De lager gelegen strandvlakte is natter en venig. De strandvlakte bestaat, waar deze nog niet is verstedelijkt, goeddeels uit veenweide.

Kenmerkend voor de strandvlakte zijn de openheid en de gerekte vorm van de open ruimte, parallel aan de jonge duinen en de strandwallen. De strandvlakte vormt een open landschap tussen de meer verdichte strandwal en de meer besloten en sterk geaccidenteerde duinen.

Besloten strandwal

Naast het open landschap van de strandvlakte is er de beslotenheid van de strandwal. De hogere ligging en zandige ondergrond maakten de strandwal al vroeg geschikt voor bewoning. Op de strandwal zijn de oude dorpen gesticht. Deze volgden bij hun uitbreidingen aanvankelijk de richting van de strandwal, waarbij een langgerekte structuur ontstond. Latere uitbreidingen zijn minder bepaald door de geschiktheid van de ondergrond waardoor de dorpen zich in toenemende mate tot buiten de strandwal hebben ontwikkeld.

Evenals in de duinrand zijn op de strandwal landgoederen, vaak met parken, bossen en laanstructuren, gesticht. Dit maakt de strandwal tot een besloten landschap met een fijnmazige afwisseling van steden, oude landgoederen, lanen en open landbouwgebied tussen de steden.

Polderlandschappen

Naar het oosten gaat de strandwal over in het relatief nieuwe polderlandschap van de Haarlemmermeer. Lange tijd werd deze overgang gevormd door een reeks van kleinere veenweide polders. Later hebben tussen strandwal en Ringvaart grote stedenbouwkundige uitbreidingen plaatsgevonden; Bennebroek heeft zich uitgebreid tot aan de Ringvaart, Haarlem en Heemstede tot nabij de Ringvaart. Tussen de kernen op de strandwal en de Ringvaart liggen nu nog de rudimenten van een eertijds groter en meer samenhangend veenweidelandschap.

Naar het noorden ligt het drooggemaakte Wijkermeer, met de landgoederenreeks van Velserbeek, Beeckesteijn en Waterland, ooit gesticht aan de oevers van het water, en het geaccidenteerde recreatiegebied Spaarnwoude. Hier wordt het begrip metropoolregio tastbaar, een veelheid aan groene en recreatieve functies met zicht op Haarlem en Amsterdam en Schiphol binnen handbereik.

2.2 CULTUURHISTORIE

Het projectgebied kent een rijk verleden, hetgeen heeft geresulteerd in een grote verscheidenheid aan cultuurhistorische elementen en structuren.

Het landschap van het projectgebied is het resultaat van een eeuwenlange ontwikkeling, waarbij iedere episode zijn eigen aardigheden heeft nagelaten zonder het voorgaande geheel uit te wissen. Het resultaat is een gelaagd landschap, een complex en intrigerend samenspel van elementen en structuren uit verschillende tijdslagen.

De Leidraad geeft aan dat het hierbij gaat om archeologische vindplaatsen, middeleeuwse verkavelingen, ruines, landgoederen en buitenplaatsen, zichtlijnen, historische dorps- en stedelijke structuren, militaire structuren, beschermde stad- en dorpsgezichten, individuele monumenten, industrieel erfgoed, en relictten van het zeedorpenlandschap.

De leidraad definieert een aantal structuurlijnen van bovenlokale betekenis, zoals de Atlantikwall, het industrieel erfgoed Noordzeekanaal, historische dijken, waterwegen en spoorlijnen.

Daarnaast geeft de leidraad objecten van bovenlokale betekenis aan, zoals resten van kastelen en buitenplaatsen, landgoederen en buitenplaatsen, negentiende en vroeg twintigste eeuwse villagebieden, molens en complexen ten bate van drinkwatervoorziening

Naast deze structuren en objecten beschrijft de Leidraad ook de landgoederenzone als structuur. De landgoederen, buitenplaatsen, kastelen en kasteelruïnes in de binnenduinrand en op de strandwal vormen tezamen, met de bijbehorende tuinen, parken, bossen en laanstructuren, een landgoederenzone. Naast de individuele cultuurhistorische waarde van de landgoederen is deze zone ook als ensemble van cultuurhistorische waarde.

2.3 STEDELIJK/DORPS GEBIED

Met uitzondering van Zandvoort zijn alle historische nederzettingen op de strandwal gesticht, Haarlem op de plaats waar het Spaarne de strandwal raakt.

De kernen op de strandwal kennen een historisch centrumgebied dat in haar structuur de strandwal volgt, waardoor de kenmerkende gerekte centrumvorm is ontstaan. Deze centra kennen een rijkdom aan historische bebouwing en monumentaal groen gekoppeld aan een meer intieme schaal, een schaal die het midden houdt tussen 'dorps' en 'klein-stedelijk'.

Haarlem daarentegen is echt een stad, met een 'grote' markt en een Vleeschhal, een kathedraal die al van verre zichtbaar is, een heuse rivier en statige panden aan het Spaarne, de Baan, Dreef en het Hout.

Zandvoort is van oorsprong een vissersdorp, ontstaan in een beschutte duinkom. Het oude dorp is met haar afwijkende schaal en opbouw nog goed herkenbaar.

Later is aan het vissersdorp de Boulevard, met zicht op zee, toegevoegd. Kenmerkend voor Zandvoort is enerzijds de veelheid aan kustarchitectuur, met name langs de Haarlemmerstraat, en anderzijds de veelheid aan wederopbouwarchitectuur, met name aan de boulevard.

Bijzondere kwaliteit van Zandvoort is de ligging zowel aan zee als aan de duinen.

Eind negentiende en begin twintigste eeuw is aan zee de badcultuur ontwikkeld, met de bijbehorende badplaatsen en in de duinvoet de villacultuur, met grote villaparken bij Bloemendaal, Heemstede en Aerdenhout. Parallel aan de villacultuur zijn in de duinrand ook de sanatoria tot ontwikkeling gekomen.

Met de aanleg van het Noordzeekanaal en de inpoldering van het Wijkermeer heeft zich bij Velsen een industrieel complex ontwikkeld. Dit vormt in maat, schaal en sfeer een geheel eigen typologie.

De kernen op de strandwal hebben in de na-oologse periode een snelle groei doorlopen. Aanvankelijk volgden deze uitbreidingen de strandwal. Hierbij zijn de steden en dorpen op de strandwal elkaar tot dichtbij genaderd. Maar nog altijd bevinden zich tussen de steden open ruimten. Deze groene buffers zijn landschappelijk, recreatief en ecologisch van groot belang. Zij voorkomen dat het beeld van een aaneengesloten bandstad ontstaat. Voor de inwoners van deze steden maken zij dat het open landschap altijd dichtbij is; het landschap is nooit ver weg en het gezellige centrum altijd binnen handbereik. Ecologisch zijn deze open ruimten van essentieel belang als schakel tussen duin en polder en tussen de natuurgebieden onderling.

Om de verstedelijking van de resterende groengebieden tussen de kernen te voorkomen zijn de kernen uiteindelijk ook buiten de strandwal, in de strandvlakte, uitgebreid. Daarbij zijn zij de duinen dicht genaderd. Het resterende open en agrarisch gebied tussen de kernen en de duinvoet is landschappelijk, recreatief en ecologisch van belang.

Landschappelijk omdat dit open landschap de karakteristieke opbouw van duinen, strandvlakte en strandwal zichtbaar maakt, bijdraagt aan de ruimtelijke afwisseling en in dit gebied nog enkele (weliswaar rechtgetrokken) duinrellen herkenbaar zijn. Recreatief omdat dit maakt dat het open landschap altijd nabij is; een landschap waar men ver van zich af kan kijken, waar men de wisseling van de seizoenen ervaart, waar het agrarisch verleden nog herkenbaar aanwezig is. Ecologisch omdat deze open ruimte van belang is in de ecologische verbinding evenwijdig aan de duinen en omdat deze zone potenties heeft voor de ontwikkeling van kwelgerelateerde vegetaties.

2.4 LANDBOUW

Dragers van de openheid in de duinzoom, de strandvlaktes en de buffers tussen de steden is de landbouw. De landbouw in het gebied staat onder druk maar is tegelijkertijd een van de belangrijkste factoren die het landschap open houdt en verrommeling voorkomt. In de veenpolders gaat het vooral om de weidebouw. Hier bepalen open weilanden, grazende koeien, weteringen en sloten het beeld.

In de duinzoom, op de strandwal en in de latere polders is de bollenteelt een belangrijke sector. De bollenteelt trekt in het voorjaar veel recreanten / toeristen naar het gebied. Lange tijd ontleende Haarlem, stad van bloemenmeisjes, een deel van haar identiteit aan de bollenteelt. De Leidsche Trekvaart verbond het hart van de stad met de zuidelijke Duin- en Bollenstreek. Veel toeristen besloten hun toertocht langs de bollenvelden op het terras van de Grote Markt.

2.5 WATER

De kwaliteiten van het water in het gebied zijn zeer verschillend. De zee is van grote recreatieve waarde voor zowel badgast als zeezeiler en van economische waarde voor visserij en scheepvaart. Amsterdam is een wereldspeler als haven voor olie en cacao.

De Amsterdamse Waterleidingduinen zijn van betekenis als leverancier van drinkwater.

Aan de duinvoet treedt grondwater vanuit het hoger gelegen duin aan het oppervlak. Dit kwelwater biedt potenties voor de ontwikkeling van rijk geschakeerde vegetaties, gebonden aan schoon, met mineralen verrijkt water. Naast kwelwater stroomt / stroomde water oppervlakkig vanuit de duinen, via duinrellen, naar de aanliggende lage gronden af.

Het Noordzeekanaal is van industriële betekenis. Het vormt de levensader voor bedrijven als Corus. Met de toename van het aantal cruiseschepen en bij evenementen als Sail Amsterdam blijkt het Noordzeekanaal ook van grote recreatieve / economische betekenis.

Het Spaarne is van stedenbouwkundige en recreatieve betekenis, het vormt het icoon van Haarlem, voegt 'joie de vivre' aan Haarlem toe.

De vaarten in de strandvlaktes zijn van landschappelijke en cultuurhistorische waarde.

- Zee
- Amsterdamse waterleidingduinen
- Duinrel
- Noordzeekanaal
- Spaarne
- Poldersloot

2.6 ECOLOGIE

Het projectgebied is ecologisch van grote waarde. De ecologische structuren lopen parallel aan de duinen en loodrecht aan de duinen, parallel aan de gradiënt.

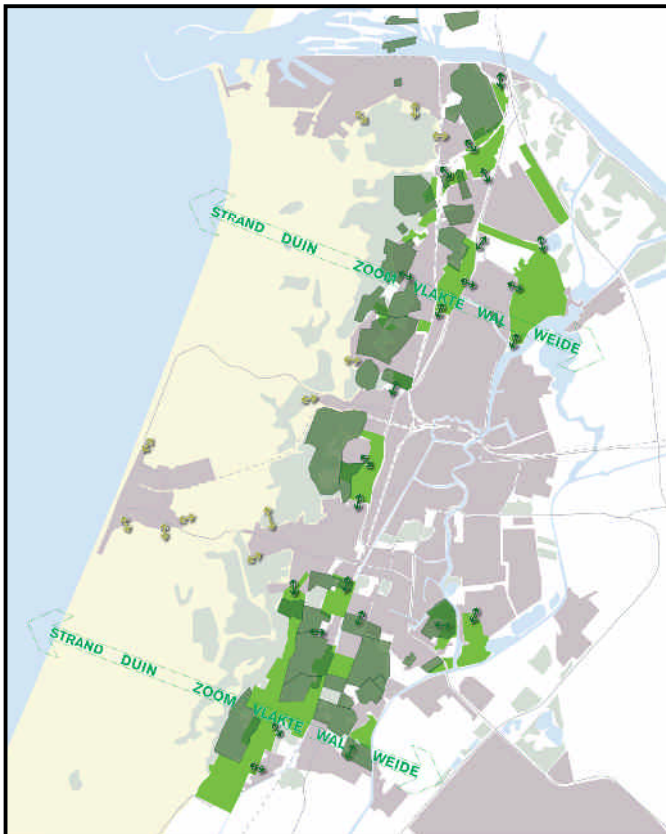
De macrogradiënt van duin, via strandwal en strandvlakte naar de polder creëert een diversiteit aan leefmilieus.

De ecologische waarde van de binnenduinrand uit zich niet alleen in de aanwezigheid van schoon en mineraalrijk water en lokale vernatting, maar ook in het verschil in flora en fauna in de duinen, de natte en droge graslanden in de strandvlaktes en de oude landgoedbossen in de duinzoom, op de strandwal en aan de voormalige oever van het Wijkermeer.

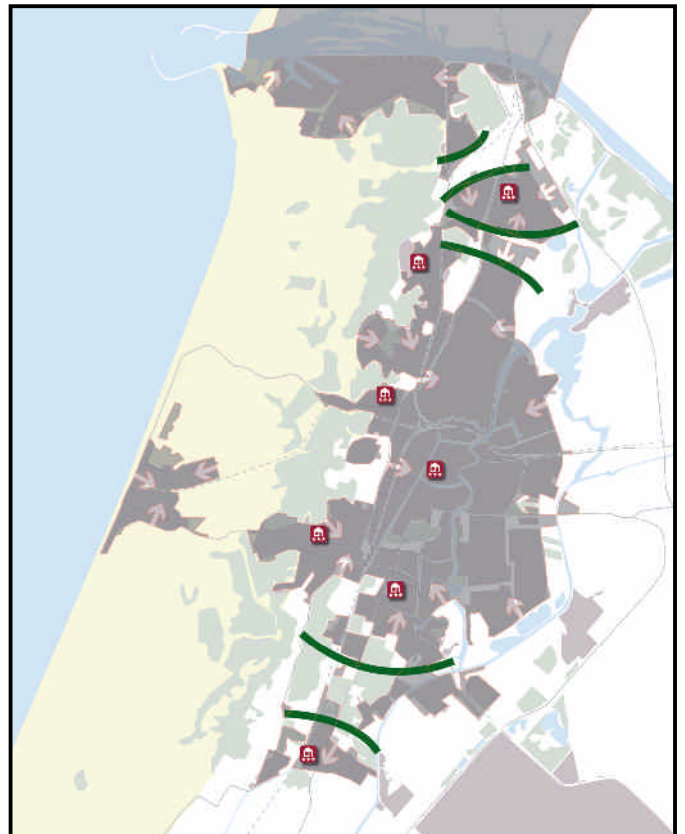
2.7 RECREATIE

De verscheidenheid aan landschappen, de rijkdom aan cultuurhistorisch waardevolle elementen, de nabijheid van de zee en de hoogwaardige natuur maken het projectgebied tot een recreatief aantrekkelijk gebied.

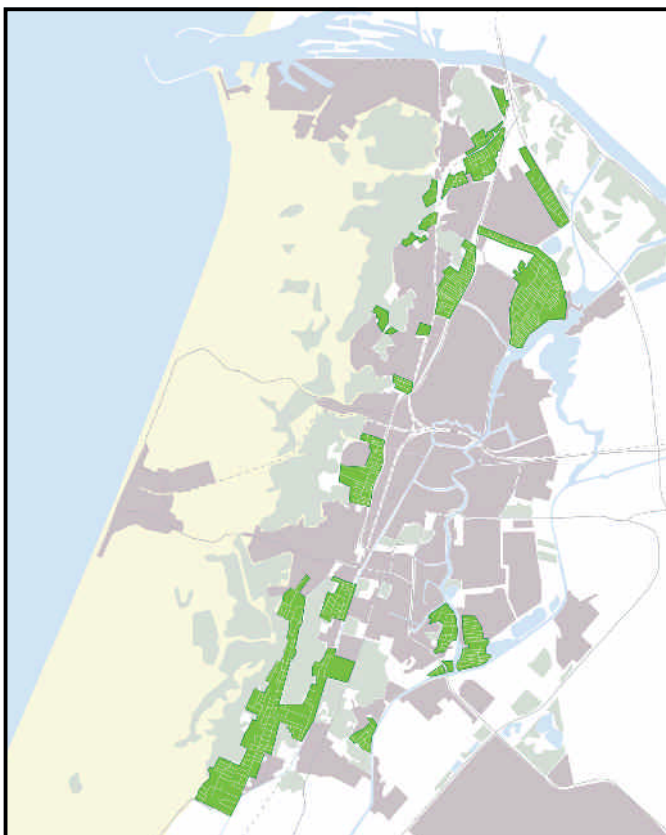
Zee en strand, Nationaal Park Zuid Kennemerland, Spaarnwoude en het circuit van Zandvoort zijn grote trekkers. Daarnaast beschikt het gebied over een veelheid aan verspreide topkwaliteiten: de Grote Markt van Haarlem, het Spaarne, Elswout, Beeckestein, de Amsterdamse Waterleidingduinen, Kraantje Lek, Kopje van Bloemendaal, de dynamiek aan het Noordzeekanaal. Het projectgebied biedt daarmee een caleidoscoop aan aantrekkelijke beelden en sferen.

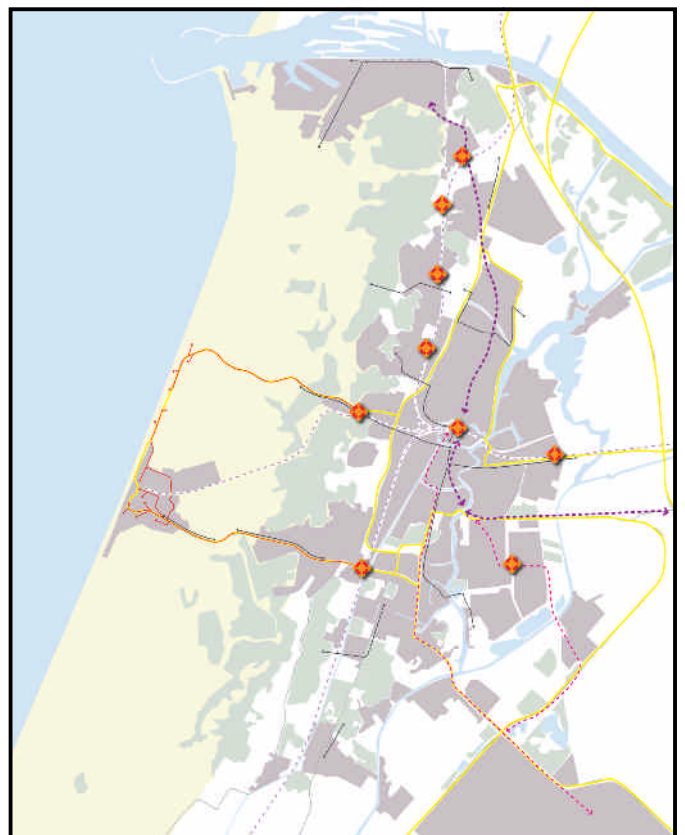
Landschap

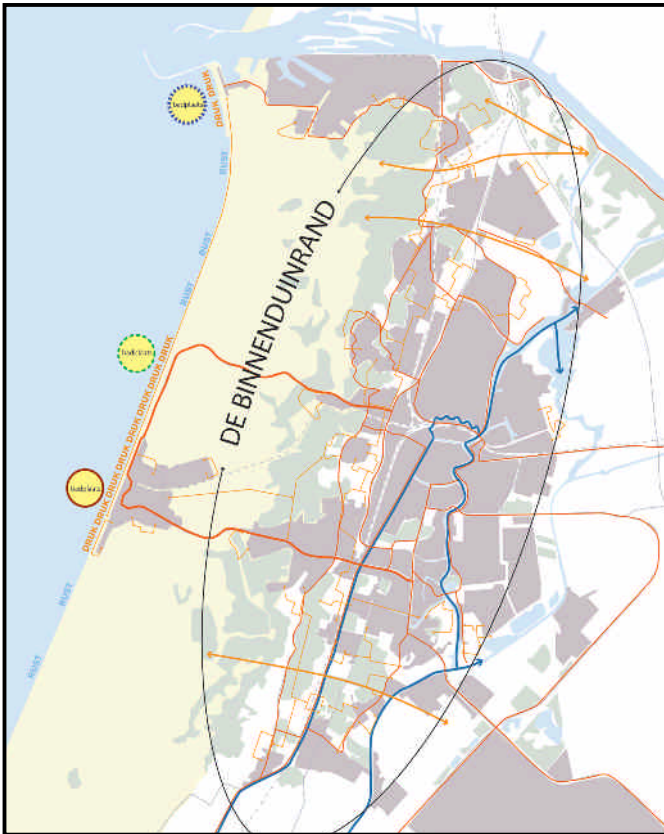
Stedelijk gebied

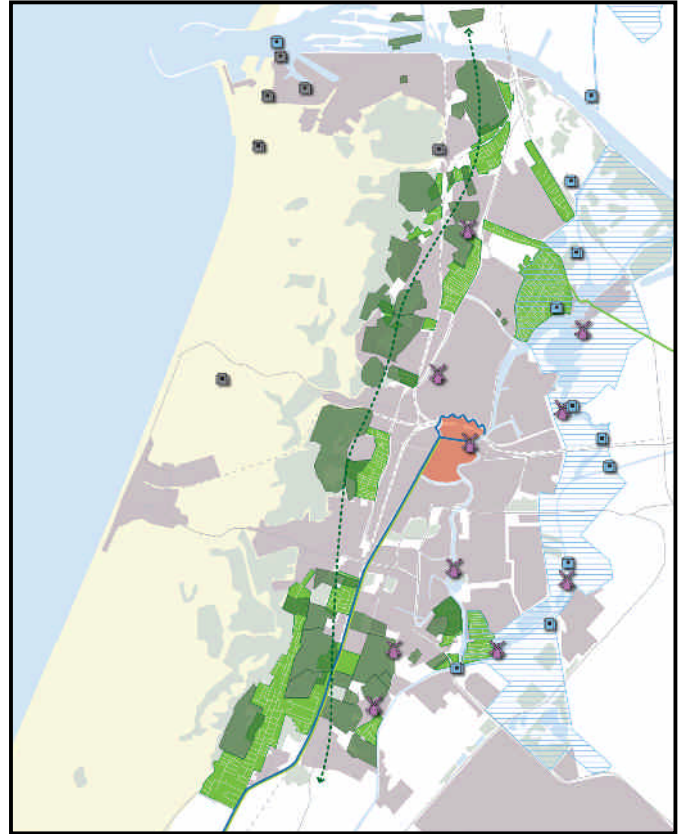
Landbouw

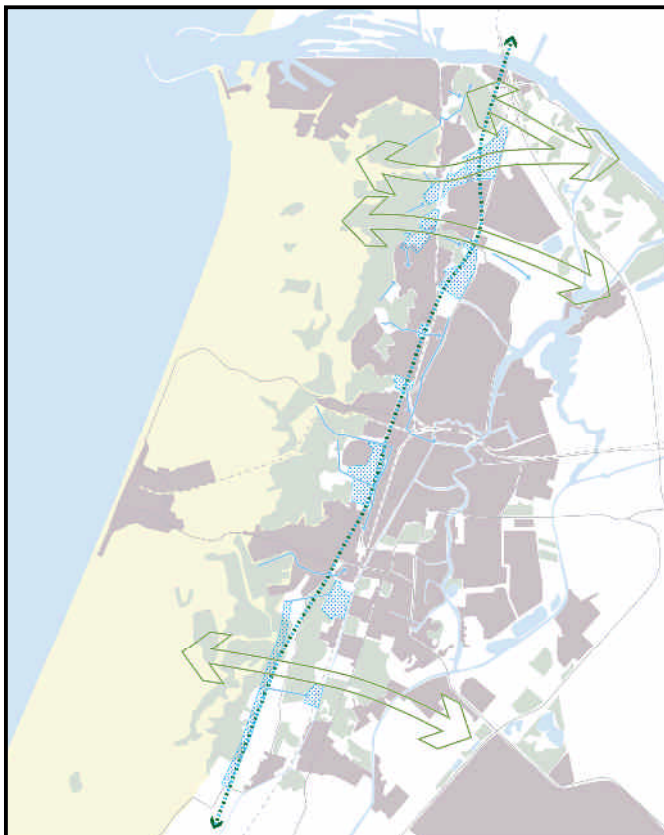
Infrastructuur

Recreatie

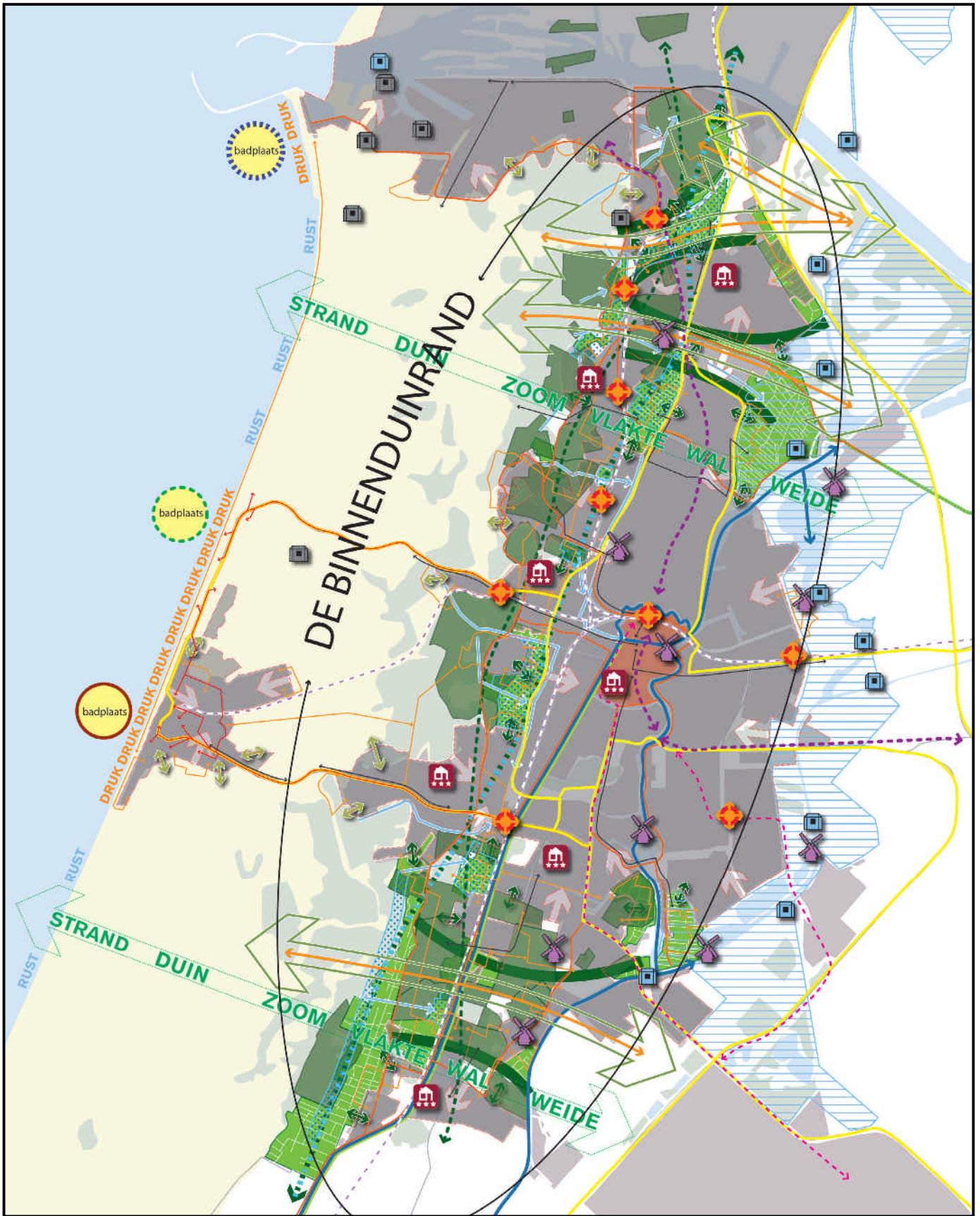
Cultuurhistorie

Water & ecologie

Open gebied	Kwelgebied
Landgoedbos	Duinrel
Relatie stad-land versterken	Ecologische verbinding parallel aan de kust
Relatie stad-duinen versterken	Ecologische verbinding haaks op de kust
Verbinding strand - weide	
Stedelijke inbreiding	Historische kern
Corridor tussen steden	Trekvaart & jaagpad
Hoogwaardig woongebied	Landgoederen verbinden
Landbouwgebied	Historische dijk
Verdichting rond OV-knooppunt	Molens
Optimaliseren infranetwerk	Atlantikkwal
HOV Schiphol-Haarlem-IJmuiden	Stelling van Amsterdam - Inundatiegebied
Optimaliseren HOV netwerk	Stelling van Amsterdam - Fort
Optimaliseren spoorlijn	
Verbinden stad-land	
Aantrekkelijke route naar zee	
Verkeersbegeleiding bij kustplaatsen	
Samenhangend recreatief netwerk	
Wandelen bij de stad	
Routes in ecologische corridors	
Zonering kustgebied	
Branding binnenduinrand	
Thematisering badplaatsen	

Legenda

Men kan de MRA zowel als een ruimtelijk als wel als een bestuurlijk fenomeen definiëren. In hoofdstuk 2 zijn de ruimtelijke kenmerken aan de hand van kernkwaliteiten benoemd.

Bestuurlijk worden de ambities vastgelegd. Hiervoor worden de kaders op regionaal niveau gesteld door provincie en MRA, en vervolgens in structuurvisies en andere plannen lokaal uitgewerkt door de gemeenten.

Dit hoofdstuk benoemt, op basis van een analyse van de beleidsdocumenten (zie bijlage 1 voor een overzicht van geraadpleegde documenten), de ambities op regionaal en lokaal niveau.

3.1 KADERS OP REGIONAAL NIVEAU

3.1.1 ALGEMEEN

De MRA heeft in het document “Op koers” de algemene doelen en ambitie vastgelegd:

- Behoud en versterken van de werkgelegenheid
- Versterken internationaal vestigingsklimaat voor wonen en werken rond Schiphol
- Versterken van het groenblauwe raamwerk
- Duurzaam waterbeheer

Het ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 geeft aan de MRA te willen profileren op twee aspecten: diversiteit (zowel stedelijk, landschappelijk als functioneel) en duurzaamheid (energie, klimaatbestendigheid en luchtkwaliteit).

Om dit te bereiken benoemt de MRA in haar document “Op koers” een vijftal impulsen:

1. Stedelijke intensivering, transformatie en verstedelijking; versterken van de internationale concurrentiepositie door verdere metropoolvorming.
2. Economische versterking; ontwikkelingsstrategie voor kennis en innovatie, onderwijs en arbeidsmarkt, herstructurering bedrijventerreinen en duurzame ontwikkeling.
3. Metropolitane bereikbaarheid; optimale afstemming tussen verkeers- en vervoerssystemen en de ruimtelijke inrichting
4. Metropolitane landschap; ontwikkeling van een metropolitaan landschapssysteem als groenblauwe structuur rond Amsterdam en Almere
5. Duurzaam en klimaatbestendig; veilig tegen overstromingen, zonder wateroverlast of watertekort, gezond en klimaatbestendig watersysteem en een duurzame energievoorziening.

Deze doelen en impulsen komen terug in de verschillende ambities geformuleerd in en gedestilleerd uit de verschillende geanalyseerde plannen. De ambities van de MRA en de provincie Noord-Holland worden onderverdeeld naar categorieën overeenkomstig de onderverdeling die bij de kernkwaliteiten is aangebracht. Daar is het onderwerp infrastructuur aan toegevoegd. Dit thema is bij het benoemen van de huidige kernkwaliteiten niet naar voren gekomen maar blijkt in de toekomstige ontwikkeling van de binnenduinrand van essentieel belang.

De onderscheiden thema's kennen onderling raakvlakken maar zijn omwille van de overzichtelijkheid in deze analyse los van elkaar beschreven.

3.1.2 LANDSCHAP

Versterken landschappelijke verscheidenheid

Provincie en MRA onderkennen nadrukkelijk dat de grote landschappelijke verscheidenheid, het onderscheid tussen zee, strand, duinen, duinzoom, strandvlakte, strandwal, polders en droogmakerijen, alsmede de diversiteit aan steden, dorpen en industriegebied, voor het landschap van de binnenduinrand een sterke troefkaart is¹. De ruimtelijke ontwikkelingen binnen de binnenduinrand moeten zijn gericht op behoud van deze identiteit en een versterkte herkenbaarheid van deze identiteit. Ontwikkelingen moeten inspelen op de kenmerken van de betreffende landschapstypologie en waar mogelijk deze kenmerken nieuwe kracht bijzetten².

Herstel samenhang

Met de groei van de steden, dorpen en bedrijventerreinen en de aanleg van infrastructuur dreigt het landschap van de binnenduinrand te fragmenteren, uiteen te vallen in een aantal van elkaar gescheiden deelgebieden.

Ook het versnipperd beheer en eigendom komt de samenhang niet ten goede. De duinen vormen een samenhangende gebiedseenheid, maar kennen desondanks een veelheid aan beheerders (natuurmonumenten, Waternet, Staatsbosbeheer) hetgeen een voor de buitenstaander onbegrijpelijke hoeveelheid aan hekwerken, reglementen en huisstijlen tot gevolg heeft.

Het is de ambitie van provincie en MRA³ om de samenhang binnen de binnenduinrand te versterken, dit gebied weer als een samenhangende eenheid, met binnen die eenheid een grote mate aan verscheidenheid, op de kaart te zetten. Daarbij gaat het zowel om de samenhang in noord-zuid richting als die in de oost-west richting.

Aanpak van het versnipperd beheer en eigendom moet leiden tot minder verrommeling en een versterkte onderlinge samenhang.

Behoud openheid

De MRA en de Provincie onderkennen het belang van het behoud van het open landschap in de binnenduinrand⁴. Het gaat hierbij om:

- de openheid tussen de kernen op de strandwal en de duinrand
- de resterende open gebieden tussen de steden op de strandwal.

1. De kracht van het landschap, Uitvoeringsstrategieplan ILG

2. o.a. Leidraad landschap en cultuurhistorie

3. Verstedelijkingsafspraken MRA, Leidraad landschap en cultuurhistorie

4. Leidraad landschap en cultuurhistorie

Betere 'beleefbaarheid'

Het is de ambitie het landschap beter 'beleefbaar' te maken¹. Door de natuur- en landschapswaarden van het buitengebied te versterken, het buitengebied zelf voor de recreant beter te ontsluiten en daarbij de bereikbaarheid vanuit het stedelijk gebied te verbeteren moet het landelijke gebied zich verder ontwikkelen tot het recreatieve uitloopgebied van de stedeling.

Vrijwaren landelijk gebied van verstedelijking

Teneinde zorgvuldig om te gaan met de bijzondere landschappelijke kwaliteiten rond de verstedelijkte gebieden mag pas in het landelijk gebied worden gebouwd wanneer alle mogelijkheden voor binnenstedelijk bouwen zijn uitgeput².

Ontwikkelingen buiten bestaand bebouwd gebied moeten voldoen aan hoge eisen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid en duurzaam bouwen.

Landgoederen herstellen en verbinden

De verschillende plannen benadrukken het belang van de landgoederen voor de eigenheid van de binnenduinrand, zij voegen aan het landschap van de binnenduinrand allure toe. Hierbij spelen twee ambities: herstel van de landgoederen en een verbeterde onderlinge verbinding tussen de landgoederen³.

Tegengaan verrommeling

Tot slot staat het tegengaan van verrommeling bij provincie en MRA hoog op de agenda⁴.

1. Structuurvisie N-H

2. Structuurvisie N-H, Verstedelijkingsafspraken MRA

3. Leidraad landschap en cultuurhistorie, Structuurvisie N-H, Projectenboek ILG

4. Leidraad landschap en cultuurhistorie, Structuurvisie N-H

3.1.3 STEDELIJK GEBIED

Hoogwaardig woon- en vestigingsmilieu

De MRA heeft de ambitie in de steden op de strandwal en aan de duinvoet een hoogwaardig woon- en vestigingsmilieu te ontwikkelen of uit te bouwen¹.

Voor de duinvoet worden geen grote stedelijke ontwikkelingen geambieerd, de duinvoet wordt aangemerkt als woongebied voor topmanagement van grote (internationale) bedrijven gevestigd op en om Schiphol.

Binnenstedelijke verdichting

De steden op de strandwal zitten strak in hun jas. Uitbreiding richting het landelijk gebied of in de zones tussen de steden wordt stellig ontraden². Daartoe is het behoud van de resterende open ruimten tussen de steden onderling en tussen de steden en het duin te belangrijk. Dat betekent dat de verstedelijkingsdruk zoveel mogelijk moet worden opgevangen door binnenstedelijke verdichting en dat waar woningbouw wordt ontwikkeld deze een hogere dichtheid, een meer stedelijk karakter zal verkrijgen.

Heldere verstedelijkingsgrenzen en flankerend grondbeleid moeten een 'rode' schaduw om de stad voorkomen³.

Behoud van de open corridors

De zones tussen de steden op de strandwal dienen ontwikkeld te worden als recreatieve en ecologische corridors. Daarbij is de overgang tussen stad en land van cruciale betekenis. Deze moet vrij van verrommeling zijn en de stedeling een interessante en aantrekkelijke route naar het landelijk gebied en 'naar zee' bieden⁴.

1. Verstedelijkingsafspraken MRA

2. Structuurvisie N-H, Verstedelijkingsafspraken MRA

3. Op Koers

4. o.a. De kracht van het landschap

3.1.4 WATER

Klimaat

De impulsen van de MRA in het document “*Op koers*” geven aan dat de MRA klimaatbestendigheid en duurzaamheid hoog in het vaandel heeft. Het metropolitane duurzame landschap:

- heeft een eigen watersysteem dat in staat is om neerslagpieken te verwerken;
- is voldoende beschermd tegen overstroming, zowel vanuit zee als vanuit de rivieren;
- beperkt de CO2 uitstoot;
- voldoet aan de Europese normen voor water en luchtkwaliteit;
- kent een stevige navelstreng tussen stad en land.

Gebiedsgerichte aanpak

Met het oog op de ontwikkeling van een eigen samenhangend watersysteem wordt de wateropgave waar mogelijk gebiedsgericht aangepakt¹. Het gebied zal zelf tijdelijk lokaal water moet kunnen bergen om bij hoge waterstanden de boezem te ontlasten. Deze waterberging dient duurzaam plaats te vinden door deze te combineren met andere functies.

Herstel duinrellen en kwelzones

Vanuit de duinen stroomt duinwater zowel ondergronds als oppervlakkig af richting de duinvoet. Het is de ambitie het oppervlakkig afstromend duinwater weer via herstelde duinrellen te laten stromen. Kwelwater dat aan de duinvoet uittreedt dient daar lokaal opgevangen en vastgehouden te worden².

1. De kracht van het landschap, Op Koers

2. Uitvoeringsstrategieplan ILG, ILG projectenboek

3.1.5 ECOLOGIE

Ontwikkelen kwelzones

Het is de ambitie om in de duinvoet, op plaatsen waar kwelwater aan de oppervlakte treedt, natte graslanden te ontwikkelen waar het kwelwater langer kan worden vastgehouden. Tezamen met de herstelde duinrellen kunnen zo ecologisch waardevolle structuren ontstaan.

Versterken noord-zuid en oost-west verbindingen

In het projectgebied moet de ecologische samenhang worden hersteld:

- In noord-zuidrichting, door een daarop afgestemde inrichting en beheer van de open gebieden direct achter de duinen en het opheffen van barrières. In deze ambitie zijn het herstel van de duinrellen en de opvang van kwelwater van essentieel belang. Door het koppelen van de verschillende duinrellen met natte en droge graslanden en het opheffen van barrières in de noord-zuid verbinding kan de ecologische noord-zuid verbinding worden geoptimaliseerd¹.
- In de oost-west richting door het optimaliseren van de gradiënt van duin naar polder. Hierin zijn de duinrellen als verbindende structuur en de open corridors tussen de steden van belang².

Herijking EHS

Actueel thema is de herijking van de ecologische hoofdstructuur³. Deze herijking heeft tot doel tot een ecologische hoofdstructuur te komen die zich sneller en tegen lagere kosten laat realiseren en van tenminste een gelijkwaardige kwaliteit is.

Dit moet worden bereikt door ontgrenzing en begrenzing van gebieden.

De herijking is speelt met name in de gronden direct achter de duinen, tussen duin en strandwal. Hier worden gebieden ontgrensd, hetgeen betekent dat ze officieel geen deel meer uitmaken van de EHS, maar dat ze hierbinnen desondanks wel een rol zullen vervullen. Ze vallen niet binnen het regime van de EHS, maar werken wel mee in de vervulling van de doelstellingen.

In de volgende gebieden is ontgrenzing aan de orde:

- Graslanden Santpoort / de Delft. Deze worden ontgrensd met uitzondering van percelen aan de Wustelaan waarvoor een concrete koopkans geldt.
- Verbindingszone Driehuis-Spaarnwoude (Beeckesteijn). Deze worden ontgrensd met uitzondering van het reeds aangekochte perceel bij Beeckesteijn.
- Graslanden Bloemendaal, Veen en Duin.
- Graslanden Bloemendaal, Lindenheuvel de Beek.
- Woestduin.

In de ecologische verbindingszone Santpoort – Spaarnwoude wordt de begrenzing gehandhaafd.

1. De Kracht van het landschap

2. Uitvoeringsstrategieplan ILG

3. EHS N-H stand van zaken en herijking

3.1.6 LANDBOUW

Economische positie landbouw

De landbouw in de binnenduinrand verkeert in een economisch moeilijke positie. Tegelijkertijd is het de ambitie om de landbouw als drager van de zo gewaardeerde openheid binnen het gebied als een economisch gezonde bedrijfstak te ontwikkelen, ook om daarmee de dreigende verrommeling van het gebied tegen te gaan¹.

Verbreding van de bedrijfsvoering

In gebieden waar schaalvergroting niet of nauwelijks mogelijk is wordt ruimte geboden voor de ontwikkeling van aanvullende economische activiteiten (verbreding), zoals agrarisch natuurbeheer, landschapsbehoud, recreatie, verkoop aan huis, verwerking van producten, zorg, educatie en energie.

Behoud openheid, versterken ruimtelijke structuur

Het plaatselijk wegvallen van de landbouw alsmede de differentiërende landbouw is van invloed op de openheid van het landschap. Ze brengen vaak nieuwe functies teweeg. Nieuwe functies moeten goed in het landschap worden ingepast, behoud van de openheid en versterking van de ruimtelijke kwaliteit zijn daarbij kernopgaven. Bij het toelaten van nieuwe functies in het landelijk gebied moet de onderlinge relatie tussen de graslanden in de binnenduinrand versterkt worden. Daarbij dient ook de ruimtelijke structuur van het landelijk gebied verbeterd te worden.

1. Structuurvisie N-H

3.1.7 INFRASTRUCTUUR

Verbeterde bereikbaarheid kust

Op de warmste dagen, wanneer heel Nederland wil genieten van zon, zee en strand, kan de infrastructuur de toestroom van mensen niet aan. Bijkomend probleem is dat alle infrastructuur die de mensen vanuit de steden en dorpen in het achterland naar de kust moet brengen dóór het Natura 2000 gebied van de duinen voert.

Zandvoort telt jaarlijks 5 miljoen bezoekers. De helft daarvan komt op 10 topdagen. Kern van het probleem is dat het vervoerssysteem zich nauwelijks op een dergelijk extreme piekbelasting laat dimensioneren.

Het programma “*bereikbaarheid kust*” geeft aan dat er geen nieuwe autowegen naar de kust worden aangelegd. Het gegeven dat er geen nieuwe infrastructuur naar zee kan worden ontwikkeld maakt dat de toestroom moet worden opgevangen door een dynamisch verkeersmanagement, door de toestroom zoveel mogelijk te spreiden over de verschillende vervoerssystemen (fiets, auto, ov) en het zoveel mogelijk spreiden over verschillende routes. De bereikbaarheid van de kust moet worden verbeterd voor autoverkeer en langzaam verkeer en door de ontwikkeling van snel en comfortabel openbaar vervoer. Ook in IJmuiden wordt dit onderzocht.

Voor het autoverkeer moeten routebegeleiding en een verbeterde bebording de doorstroming bevorderen. Overlast voor omwonenden moet worden verminderd door een overzichtelijker en rustiger straatbeeld.

Voor het langzaam verkeer is een duurzaam en toegankelijk fietsnetwerk van belang.

Vanuit de steden moeten er veilige en aantrekkelijke verbindingen naar de kust worden ontwikkeld.

Realisatie van een hoogwaardig openbaar vervoernet (HOV) is een voorwaarde om de Westkant MRA bereikbaar te houden, inclusief goed voor- en natransport¹.

Verbeterde recreatieve ontsluiting buitengebied

Er moet een compleet, toegankelijk en samenhangend regionaal netwerk van recreatieve verbindingen, voor wandelen fietsen en varen worden ontwikkeld. Deze verbindingen moeten niet alleen het landelijk gebied zelf beter ontsluiten maar ook de stad met het achterliggende land. De landelijke verbindingen moeten samen met de versterkte regionale infrastructuur een samenhangend netwerk gaan vormen tussen stad, land, natuurgebieden en recreatiegebieden².

Verbeterde verbinding stad-land

De koppeling stad-land moet worden verbeterd. Er moeten routes worden ontwikkeld die vanuit het centrum van de steden en dorpen tot ver in het landelijk gebied reiken, en omgekeerd vanuit het buitengebied tot in het hart van de stad voeren³.

1. De kracht van het landschap

2. Structuurvisie N-H, Uitvoeringsstrategieplan ILG

3. Verstedelijkingsafspraken MRA, Structuurvisie N-H

3.1.8 CULTUURHISTORIE

Behoud en versterken van de gelaagdheid

Het gegeven dat overal elementen en structuren uit verschillende tijdlagen herkenbaar aanwezig zijn verschaft het landschap van de binnenduinrand een sterk historisch perspectief, maakt dat het landschap zich laat lezen als een geschiedenisboek. Essentieel voor het landschap van het projectgebied is het behoud van de cultuurhistorische gelaagdheid.

Herkenbaar houden landschappelijke hoofdstructuur

Op het niveau van de landschappelijke hoofdstructuur gaat het hierbij om het herkenbaar houden van de gradiënt duin, strandvlakte, strandwal en polder¹.

Herkenbaar houden grotere landschappelijke structuren

Een niveau lager gaat het om het herkenbaar houden van de kenmerkende structuren².

- Stedenbouwkundig: de structuren van de historische kernen op de strandwal, de villastructuren in de duinzoom
- Infrastructureel: de oude vaarwegen en de jaagpaden langs deze vaarwegen, de eerste spoorlijn, voormalige trambanen.
- Militair: structuren als de Atlantikwall.
- Occupatiepatroon: de typische verkaveling in de strandvlakte, de dijkstructuur in de polders

Behoud van elementen

Op het laagste schaalniveau zijn er zowel in de steden als in het landschap cultuurhistorisch waardevolle elementen welke moeten worden behouden, de monumenten van stad, dorp en land. Van Vleeschhal tot molen, van kerk tot pompgebouw.

Landgoederen ontwikkelen en verbinden

De voor dit gebied wellicht meest onderscheidende cultuurhistorisch waardevolle structuur is de landgoederenzone van de duinzoom / strandwal. Een sterk samenhangend ensemble van landhuizen, bijgebouwen, parken, tuinen, bossen, lanenstelsels en zichtlijnen³.

Het versterken en onderling verbinden van de cultuurhistorische waardevolle landgoederen als hoofddraggers van de ruimtelijke kwaliteit staat centraal. Bij vervanging moeten nieuwe ontwerpqualiteiten worden ingezet. Landgoederen zijn een exclusieve vorm van landschappelijk wonen, waarbij op enkele hectare grond de plaatsing van één woon- of kantoorgebouw van allure is toegestaan. Het overwegend openbaar toegankelijk groengebied is aanzienlijk groter dan de bijbehorende private kavel.

Met het aanleggen van een kleinschalig woonmilieu moet respect voor de landschappelijke context het uitgangspunt zijn⁴.

1. Structuurvisie N-H, Uitvoeringsstrategieplan ILG

2. Leidraad landschap en cultuurhistorie

3. Leidraad landschap en cultuurhistorie

4. Structuurvisie N-H

3.1.9 RECREATIE

Verbeterde bereikbaarheid kust

Verkeerstechnisch kampt het gebied met grote piek aan- en afvoeren op de warme dagen welke ze niet kan bolwerken¹. Transferia en een verbeterde en aantrekkelijkere/beter ontsloten routes naar zee moeten dit probleem opvangen.

Betere bekendheid, branding (eng) in plaats van branding (nl).

De meeste mensen kruisen het projectgebied op hun 'weg naar zee'. De binnenduinrand is geen bestemming, maar een gebied dat men noodzakelijkerwijs moet passeren.

In hun haast de branding zo snel mogelijk te bereiken gaat men letterlijk voorbij aan de kwaliteiten waar het gebied zelf over beschikt (de Grote Markt van Haarlem, het Spaarne, Elswout, Beeckestein, de Amsterdamse Waterleidingduinen, Kraantje Lek, Kopje van Bloemendaal, Spaarnwoude, de dynamiek aan het Noordzeekanaal), heeft men geen weet van de caleidoscoop aan beelden en sferen die dit gebied biedt.

De bekendheid van de binnenduinrand als een gebied met eigenstandige kwaliteiten is gering. Door het gebied nadrukkelijker te profileren als een gebied dat van zich zelf uit interessant is, over kwaliteit beschikt (branding) kan een grotere bekendheid (en daarmee een grotere bemindheid) worden bereikt. Dit kan bewerkstelligen dat de binnenduinrand als bezoekdoel wordt herkend.

Versterking van de ruimtelijke kwaliteit, het ontwikkelen van zichtrelaties, verbetering van het netwerk van fietspaden en waterwegen, verbetering van het aanbod aan voorzieningen en bovenal een versterkte branding kan hierbij helpen.

Thematisering badplaatsen

Thematisering van de badplaatsen moet er toe leiden dat de verschillende kustplaatsen hun potenties voor recreatieve en toeristische ontwikkelingen beter benutten. Uitgangspunt hierbij is dat de verschillende badplaatsen complementaire kwaliteiten en identiteiten ontwikkelen².

Zonering kustgebied

Langs het kustgebied wordt een zonering nagestreefd, een onderscheid tussen intensief en extensief gebruikte delen. Drukke gebieden, met een complex aanbod van programma, afgewisseld door gebieden waar men rust en verlatenheid vindt, waar men kan pionieren langs de vloedlijn, waar meer ruimte is voor de natuur en de natuurlijke dynamiek.

Lokale ontsluiting

De recreatieve ambities liggen niet alleen op het vlak van de regionale ontsluiting. Het gebied dient tevens aantrekkelijker te worden voor de bewoner. De bewoner moet even een wandelingetje door het landelijke gebied kunnen maken over boerenwandelpaden of langs een herstelde duinrel. Dicht bij huis, recreatie om de stad.

Er moeten routes worden ontwikkeld die het mogelijk maken direct vanuit huis even 'een ommetje' te maken. Het is van belang dat deze routes direct aansluiten op de structuren van stad en dorp³.

1. Structuurvisie N-H

2. Structuurvisie N-H, De kracht van het landschap

3. Uitvoeringsstrategieplan ILG

3.2 GEMEENTELIJK BELEID

De gemeentelijke plannen zijn per gemeente aan de ambities van Provincie en MRA getoetst op overeenkomsten en hiaten. In bijlage 2 is per gemeente de stand opgemaakt. Hierbij is een aantal kanttekeningen op zijn plaats.

Vershil in datering

Plannen / visies zijn in verschillende perioden opgesteld. Discrepanties kunnen het gevolg zijn van een verschil in datering. Dit werkt twee richtingen op. Ambities die in eerdere documenten nog actueel waren kunnen inmiddels achterhaald zijn. Omgekeerd kunnen oudere documenten nog niet reageren op inzichten die in latere documenten zijn ontwikkeld. Het verschil in 'datering' maakt een strikte vergelijking lastig.

Vershil in schaalniveau

Er is een verschil in schaalniveau. Gemeentelijke plannen zoomen verder in. Het is daaraan inherent dat daarmee ook de uitspraken worden verfijnd, dat er ambities worden toegevoegd.

Expliciet dan wel impliciet

Waar Provincie en MRA ambities vaak expliciet maken, worden deze door de gemeenten soms impliciet verwerkt. In dat geval is er niet zo zeer sprake van een strijdigheid als wel van verschil in duiding.

Vaak herkent men in het gemeentelijk beleid tussen de regels door wel de ambitie van MRA en Provincie. Tegelijkertijd laat een dergelijke impliciete doorwerking ruimte voor verschil in interpretatie. Het heeft de voorkeur om sterke ambities eenduidig te formuleren.

Een aantal doelstellingen heeft ook een bovengemeentelijk karakter, zoals de ontwikkeling van de ecologische noord-zuidverbinding, het open houden van de open gebieden rond de kernen, zowel tussen de kernen onderling als tussen de kernen en de duinrand, het onderscheid in badplaatsen, het onderling verbinden van landgoederen. Deze ambities worden in het beleid van provincie en MRA wat zwaarder aangezet dan in het lokale beleid.

Omgekeerd zet het gemeentelijk beleid het belang van een goede bereikbaarheid, een optimale onderlinge verbondenheid, wat zwaarder aan. De gemeenten benadrukken het belang van een hoogwaardig openbaar vervoerssysteem, de ontwikkeling van transferia en het open houden van lokale stations.

Maar nogmaals, dergelijke verschillen hangen eerder samen met het onderscheid tussen het expliciet dan wel impliciet benoemen van een ambitie en het verschil in schaalniveau dan dat hier sprake is van een latente strijdigheid.

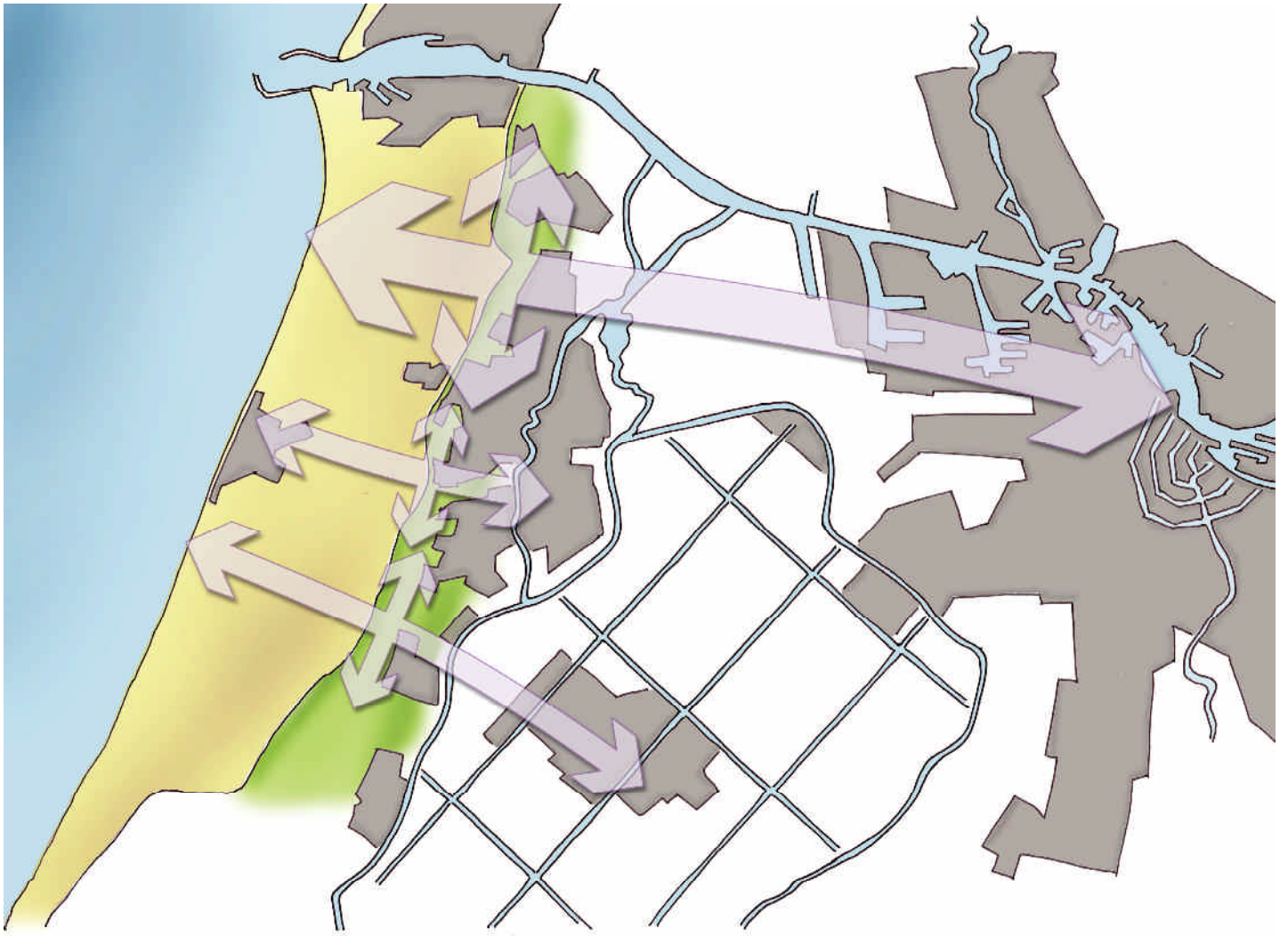
Grote mate van consensus!

De analyse leert dat het merendeel van de MRA- en Provinciale ambities door de gemeenten worden gedeeld.

Vaak woordelijk en anders kunnen ze wel uit de teksten of kaarten herleid worden.

Zo er al sprake is van discrepanties dan zijn deze vaak terug te voeren op verschillen in planleeftijd dan wel in het verschil tussen expliciet benoemen of impliciet verwerken.

De analyse geeft overwegend het beeld dat de neuzen dezelfde kant op staan en er de wil is om door te pakken en gezamenlijk de binnenduinrand naar een hoger plan te tillen.

Positieve wederkerigheid stad - land

Het plangebied vormt hét kustgebied voor de metropoolregio Amsterdam, het strand voor de Amsterdammer, de plek waar deze 'de zon in de zee ziet zakken', de wind door de haren voelt waaien, hoge wolkenluchten over ziet drijven.

De plek waar men door eeuwenoude landgoederen kan wandelen, genietend van hetgeen vele generaties eerder is aangelegd, van de monumentaliteit van de bomen, van de stinzenflora die het voorjaar de bodem paars kleurt en van de herfsttinten in het najaar.

Hier vergeet men de drukte van de stad, vindt men rust en verlatenheid. Hier treft men een ander soort ordening dan in de stad, waar alles volgens vaste lijnen en patronen is geordend. Een ordening waar we minder vertrouwd mee zijn en die daarmee een prettige, bijna tintelende spanning teweeg brengt.

Het projectgebied kan uitgroeien tot het 'kustpark' van de MRA, waarbij Velsen en Spaarnwoude ook mogelijkheden bieden voor meer metropolitane vormen van recreatie.

Het plangebied biedt door de eeuwen heen plaats aan meer exclusieve woonmilieus, denk aan de landgoederen van de 17^e en 18^e eeuw of de villagebieden welke eind negentiende begin 20^e eeuw tot ontwikkeling zijn gebracht.

Het plangebied kan uitgroeien tot de plek waar opnieuw exclusieve woonmilieus worden ontwikkeld voor het topmanagement van grote (internationale) bedrijven gevestigd op en om Schiphol of de Amsterdamse Haven.

De nabijheid van de stad biedt nieuwe perspectieven voor een andere landbouw. De nabijheid van de stad genereert een kapitaalkrachtige en kritische markt. Het land kan hier op inspelen door direct aan de stad kwaliteitsproducten te leveren, van 'dünenfleisch' tot landgoedkaas.

In de MRA zijn stad en land met elkaar verweven, de stad is overal en het land altijd binnen handbereik, of omgekeerd, het land is overal en de stad altijd nabij.

Dit biedt kansen voor een positieve wederkerigheid die voorbij de vermeende tegenstelling stad-land gaat.

Of het nu gaat recreatie, wonen of landbouw, die positieve wederkerigheid valt en staat met een optimale bereikbaarheid van stad en land.

Op het hoogste schaalniveau moeten de grote steden via het HOV en de auto met het kustgebied verbonden zijn, op het laagste schaalniveau moeten de woonwijken via fiets en wandelpaden met het aanliggend landschap verknoopt zijn.

Vraag is hoe je die eerste bereikbaarheid (steden – kust) gaat realiseren. Zandvoort telt jaarlijks 5 miljoen bezoekers, waarvan de helft optien topdagen.

Op een dergelijke piekbelasting valt bijna niet te dimensioneren

Provincie, MRA en gemeenten zijn het er over eens dat er geen ruimte is voor de aanleg van nieuwe wegen. Op het hoogste schaalniveau moet de verbeterde bereikbaarheid worden verkregen door een dynamisch verkeersmanagement en door de ontwikkeling van een hoogwaardig openbaar vervoer, in combinatie met transferia. Mogelijk dat ook een betere benutting van het Noordzeekanaal naar de toekomst kansen biedt, zeker voor IJmuiden.

Tegelijkertijd is de vraag hoe de ontwikkeling van HOV en transferia zich verhoudt tot de wens van behoud van de rust, de landelijkheid, de authenticiteit van het landschap. Een verbeterde bereikbaarheid trekt nieuwe ontwikkelingen aan, transferia blijken veelal broedplaatsen voor Mc Drives, energiestations en andere, meer stedelijke, vormen van grondgebruik.

Behoud van de openheid

Een terugkerende ambitie is het behoud van de openheid:

- Tussen de kernen
- Tussen de kernen en de binnenduinrand

Deze ambitie roept in de uitwerking tal van vragen op.

Wat is openheid ?

Staat openheid voor:

- 'niet verstedelijkt',
- 'behoud van de agrarische identiteit'
- 'behoud van de open graslanden'?

Kan de ontwikkeling van een golfbaan samengaan met de doelstelling 'behoud van de openheid', of vinden we dat toch een stedelijke functie met een ruimtelijk verdichtend effect?

Past de ontwikkeling van een stoeterij bij het karakter van de binnenduinrand, of vinden we al die met witte linten afgezoomde paardenweiden toch afbreuk doen aan de authenticiteit van het landschap?

Past de ontwikkeling van een kamelenmelkveehouderijbedrijf of een struisvogelfarm in deze ambitie, of vinden we deze vertegenwoordigers van het faunarijck toch te exotisch om succesvol in ons landschapsbeeld te assimileren?

Verskillende plannen benadrukken het belang van de landbouw als de dragende functies achter de zo gewaardeerde openheid en het belang dat de landbouw zich economisch duurzaam kan ontwikkelen. Daartoe wordt ruimte geboden voor een verbreding van de landbouw.

Dat roept opnieuw vragen op. In een aantal gevallen lijken de resterende 'open gebieden' dermate beperkt van omvang dat men zich moet afvragen in hoeverre hier een economisch renderende landbouw daadwerkelijk nog mogelijk is.

De voorgestelde verbreding kan een verdichting tot gevolg hebben. Het stallen van stacaravans is een vorm van verbreding van de landbouw, evenals het congresseren bij de boer of het overnachten bij de boer-inn. Toch hebben dat soort van activiteiten een verdichtende weerslag op het landschap.

De gemeente Heemstede geeft aan haar landelijk gebied van belang te vinden als weidevogelgebied. Het is de vraag of de resterende open gebieden niet te beperkt van omvang zijn en te zeer worden omgeven door hoog opgaande (landgoed)bossen waar tal van roofvogels huizen om hier duurzaam een hoogwaardig weidevogelbestand te ontwikkelen. Maar deze duiding geeft wel aan dat men kennelijk hecht aan het beeld van de open weiden. Wanneer dat het geval is dan zullen beperkingen aan de bandbreedte van de agrarische verbreding moeten worden gesteld.

Het behoud van de resterende open ruimte is een ambitie die om aanvullend onderzoek vraagt, zowel waar het de landbouweconomie als de ruimtelijke aspecten betreft.

Het verdient aanbeveling op dit aspect nader in te zoomen. In het huidige gemeentelijk beleid wordt de ambitie wel overgenomen, maar wordt onvoldoende aangegeven hoe aan deze ambitie invulling kan worden gegeven.

Landgoederen verbinden

De landgoederen en buitenplaatsen voegen allure en monumentaliteit aan het landschap van de binnenduinrand toe. Gesticht vanuit een privaat initiatief, met als doel om hier een uitzonderlijke woonkwaliteit tot ontwikkeling te brengen, zijn zij uitgegroeid tot elementen die collectieve kwaliteit aan het landschap toevoegen.

Landgoederen moeten worden behouden, hersteld en versterkt en beter met elkaar worden verbonden. Maar wat betekent dat? In de loop der eeuwen zijn er landgoederen en buitenplaatsen verdwenen en bijgebouwd.

Uit de ambitie dat landgoederen moeten worden behouden spreekt dat 'verdwijnen' geen optie is. Maar is er wel ruimte om nieuwe buitenplaatsen te ontwikkelen, en zo ja, wat zijn dat dan? Zijn dat zoals vroeger echt exclusieve woonmilieus waar een familie woont op een huis van bijzondere allure, omgeven door een park van bijzondere allure, of zijn dat de 'buitenplaatsen nieuwe stijl' die eigenlijk synoniem zijn voor een plek waar meerdere gezinnen wonen in een wat groenere context?

Binnenstedelijk verdichten

Het beleid van provincie en MRA is helder. De kernen moeten inbreiden binnen hun eigen stedelijk gebied. Pas wanneer is gebleken dat daar geen ruimte kan worden gevonden mogen de kernen uitbreiden, onder voorwaarde dat die uitbreidingen optimaal inspelen op de kenmerken van het landschap.

Binnen de meeste steden kan ruimte voor verdichting worden gevonden, denk aan de herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen, spoorzones etc. Echter, dergelijke herstructureringsopgaven zijn in de regel kapitaalsintensief. De huidige crisis helpt niet bij de ontwikkeling van dergelijke gebieden.

Daarnaast is in veel steden de reconstructie van de jaren vijftig en zestig woongebieden aan de orde. Juist die gebieden kennen veelal een dichtheid (gestapelde woningbouw met kleine plattegronden) die zich bij herstructurering moeilijk laat evenaren.

Aandachtspunt is ook hoe een compacte stad zich laat combineren met de ambitie van een klimaatadaptieve stad (ruimte voor waterberging, tegengaan hittestress) en laat voegen naar de wensen van de samenleving, die juist lijkt te vragen om meer 'ontspannen', groene woonmilieus.

Het oplossen van de totale woningbouwopgave binnen bestaand bebouwd gebied vergt een 'force majeure', zowel tegen de achtergrond van de beschikbare ruimte als tegen de achtergrond van complexiteit van de opgave in combinatie met de beschikbare middelen.

Een aantal gemeenten, waaronder Velsen, geeft aan dat zij meent een deel van de woningbouwopgave buiten bestaand bebouwd gebied op te moeten lossen, waar de MRA en Provincie daar geen voorstander van zijn.

Vraag is hier of de MRA en de provincie Noord-Holland hun ambitie naar beneden of dat de gemeenten hun ambitie naar boven moeten bijstellen.

Buitenstedelijk bouwen

Wanneer blijkt dat er binnen de steden geen ruimte is voor ontwikkeling, eerst dan mag buiten bestaand gebied worden gebouwd, onder voorwaarde dat het plan optimaal inspeelt op de kenmerken van het landschap.

Maar wat betekent dat? Bij ieder plan dat de afgelopen tijd is ontwikkeld heeft de ontwikkelaar ongetwijfeld beargumenteerd hoe zijn plan was geënt op de kenmerken van de plek, terwijl we, eenmaal gerealiseerd, die belofte niet herkennen.

Kan die opdracht 'als u al bouwt in het buitengebied, gebruik dan het landschap als onderlegger' preciezer worden gemaakt?

Exclusieve woonmilieus

Provincie en MRA geven aan dat er in de duinzoom geen ruimte is voor grote stedelijke ontwikkelingen. Wel wordt de duinzoom aangemerkt als woongebied voor topmanagement van grote (internationale) bedrijven gevestigd op en om Schiphol.

Vanaf circa 1890 tot circa 1930 zijn in de binnenduinstrand op grote schaal villawijken ontwikkeld, denk aan Bloemendaal, Aerdenhout en Heemstede. Deze hebben destijds woonmilieus tot ontwikkeling gebracht die thans, ook ruimtelijk en ecologisch, in hoge mate worden gewaardeerd.

Is er in het buitengebied ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe villagebieden, of hechten we meer aan het behoud van de openheid?

Biedt de Manspadlaan en omgeving ruimte voor villaontwikkeling, voor de aanleg van een golfbaan of geven we hier prioriteit aan het versterken van de openheid, in samenhang met het tegengaan van de verrommeling?

Stadsranden

Voor de stadsranden is de opgave meerledig:

- het tegengaan van de verrommeling
- het versterken van de stad-land relatie
- het versterken van de verbindingen, ook voor het maken van een ommetje.

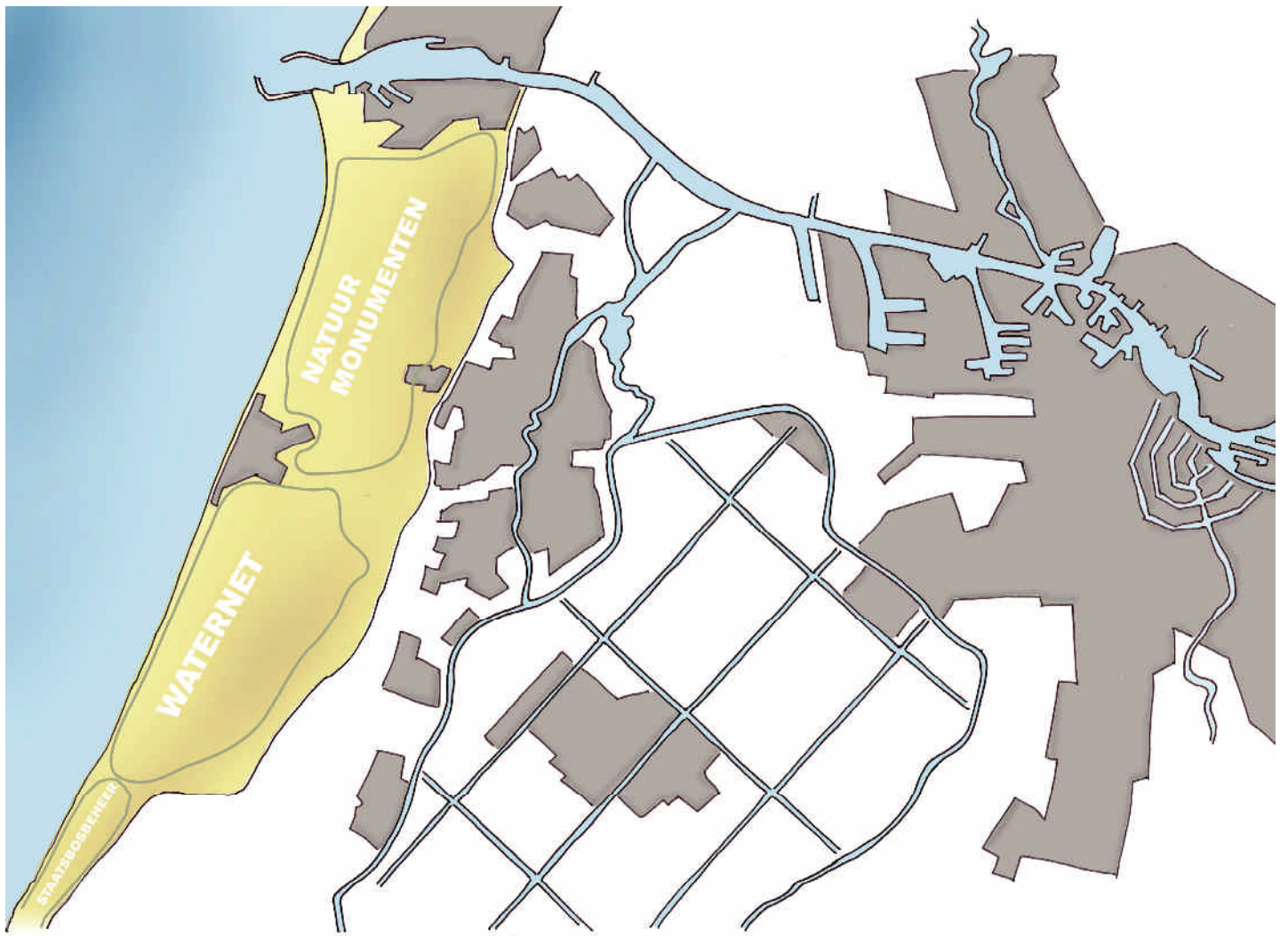
'Het tegengaan van de verrommeling', hoe doe je dat, of beter, hoe financier je dat? Het betreft bijna nooit de eigen rommel die je op moet ruimen, het gaat bijna altijd om de 'rommel' van een ander, die dat bovendien niet als 'rommel' doch als economisch goed beschouwt.

Het opruimen van rommel kost geld, geld dat op een of andere manier moet worden terugverdiend. In vrijwel alle gevallen leidt dat tot een opschaling in kapitaalsintensiteit, tot het ontwikkelen van een kapitaalsintensievere functie die als minder verstorend wordt ervaren. De verouderde kas maakt plaats voor een nieuwe buitenplaats, een verouderde discotheek in het buitengebied voor een verblijfsrecreatief complex.

Het is de vraag of je daarmee Lucifer niet met Beëlzebub verdrijft.

De achterkant van een stad of dorp is vaak de rand van het open landschap. De kwaliteit van de open ruimte wordt mede bepaald door de kwaliteit van de randen van die ruimte. Hoe maak je dat steden en dorpen een voorkant naar het landschap maken, zich trots en zelfbewust naar het landschap tonen?

Waar vind je de ruimte om recreatieve structuren te ontwikkelen die vanuit het centrum van stad of dorp tot diep in het landelijk gebied reiken? Hoe kun je bevorderen dat gemeenten en ontwikkelaars daar in gaan investeren?

Heel de duinen

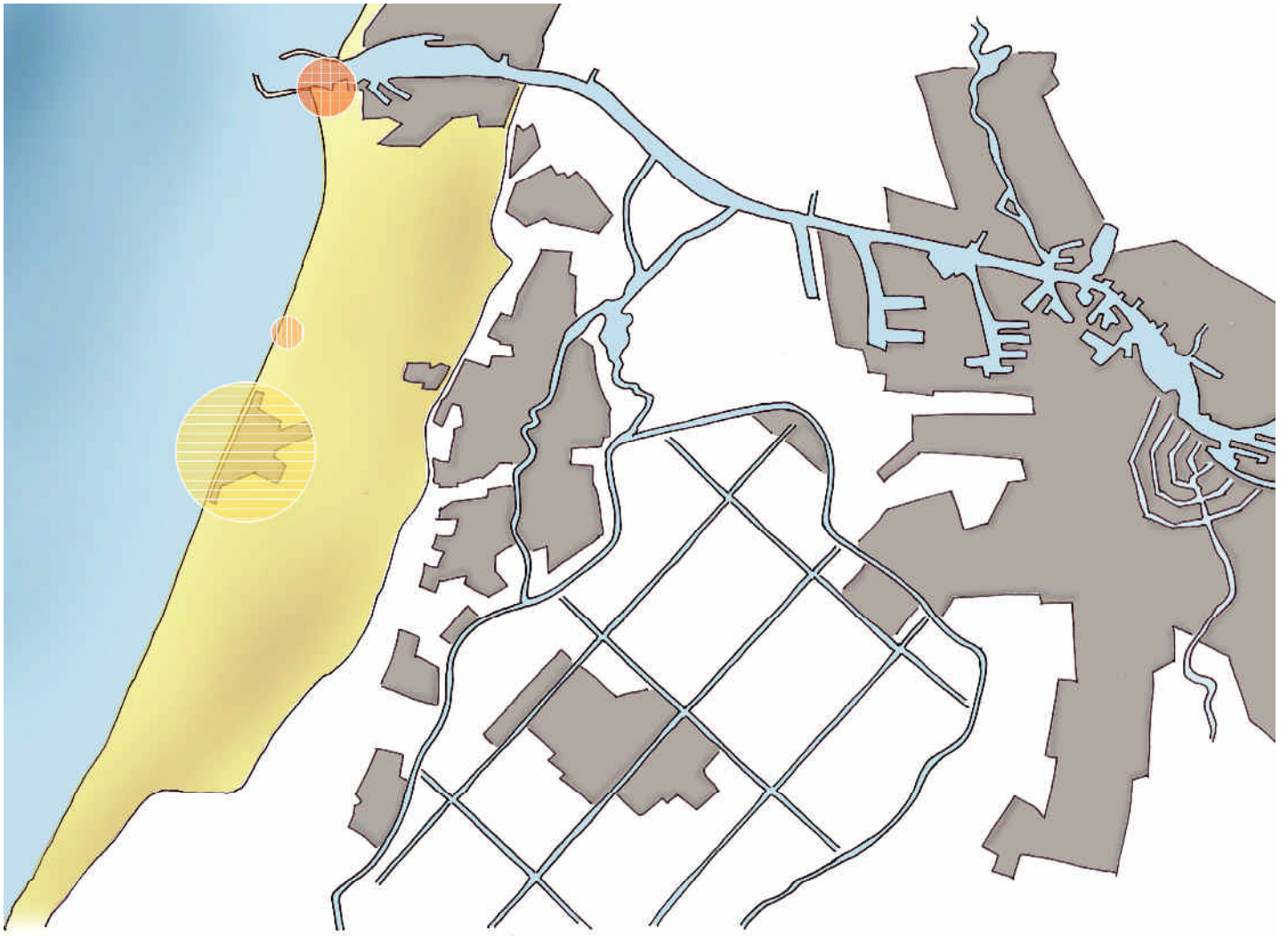
Zee, strand en duinen zijn de troefkaarten van dit gebied. De duinen vormen het grootste aaneengesloten natuurgebied van Noord-Holland.

Tegelijkertijd zijn de duinen het domein van hekken. Een deel van die hekken laat zich verklaren, zij moeten verhinderen dat het wild de weg op gaat of de dorpen binnen trekt, zij moeten voorkomen dat bezoekers de meest kwetsbare delen betreden etc.

Maar een aanzienlijk deel van die hekken vloeit voort uit verschillen in beheer. Het beheer is verdeeld over Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waternet, en allemaal bakenen ze 'hun' terrein af met hekken, en overal gelden andere huisregels en huisstijlen.

Dit doet afbreuk aan het beeld van de duinen als één samenhangend natuurgebied.

Is het mogelijk om het beheer van de duinen bij één instantie onder te brengen, dan wel beter op elkaar af te stemmen?

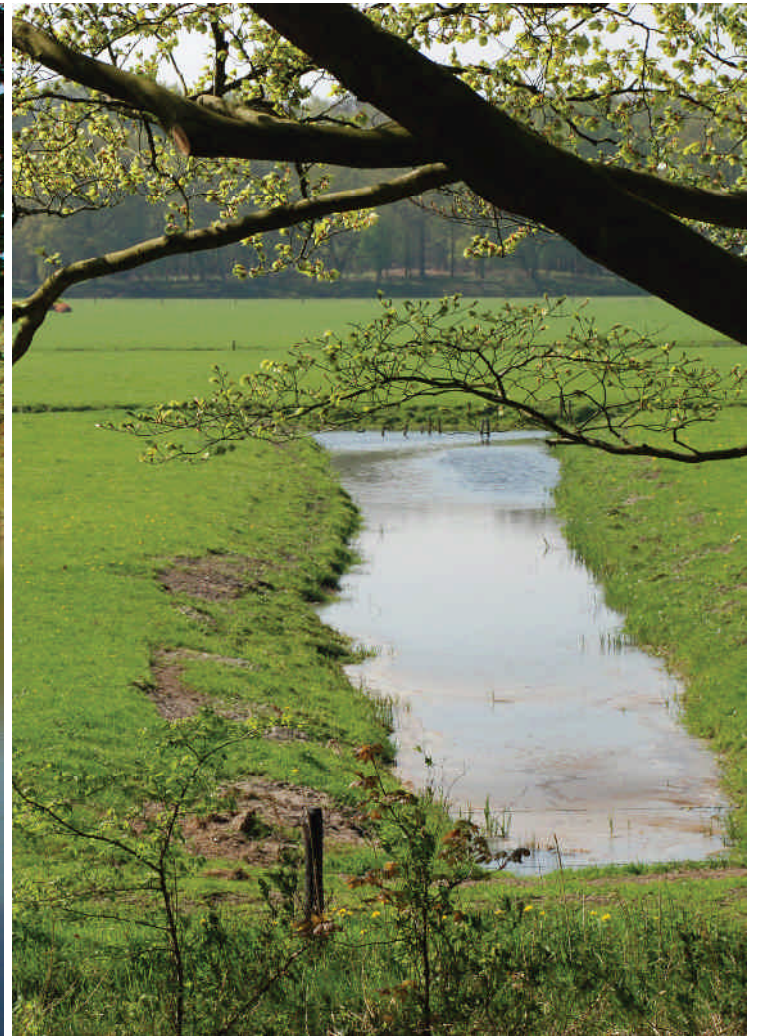
Identiteit badplaatsen

IJmuiden, Bloemendaal en Zandvoort kunnen ieder op hun manier uitgroeien tot 'dé badplaats van de Metropoolregio Amsterdam'. Dit is ook in onderzoek in het gelijknamige project dat onderdeel uitmaakt van het programma Kracht van het Landschap.

Het stoere, soms wat rauwe IJmuiden nodigt uit tot een andersoortige recreatief-toeristische ontwikkeling dan het hippe Bloemendaal of het gezin-georiënteerde Zandvoort. Hoe zorg je dat die drie badplaatsen zich langs onderscheidende profiellijnen ontwikkelen, ieder hun eigen DNA versterken?

Een veel gebezigd begrip in zake de ontwikkeling van badplaatsen is 'kustarchitectuur'. Bijna iedereen voelt wel aan wat met die term bedoeld wordt, wie Zandvoort via de Haarlemmerweg binnenrijdt ziet prachtige voorbeelden van 'kustarchitectuur'. Maar tegelijkertijd zie je dat aan de kust panden in de meest uiteenlopende architectuurstijlen worden gebouwd. Is het mogelijk het begrip kustarchitectuur strakker te definiëren, opdat ontwikkelende partijen een duidelijker richtlijn mee krijgen, en gemeenten over een helderder toetsingskader kunnen beschikken?

En hoe gaan we om met de wederopbouwarchitectuur, die deels kenmerkend is voor een badplaats als Zandvoort, maar die ver weg staat van wat wij als 'kustarchitectuur' ervaren? Deze wederopbouwarchitectuur wordt thans ook (nog) niet breed geapprecieerd, maar maakt wel deel uit van de cultuurhistorie van Zandvoort. Hoe daar mee om te gaan?

Verbindend water

Het water is het bloed van het landschap, het element dat vanouds stad en land met elkaar heeft verbonden, dat het land letterlijk koppelde aan de stedelijke markten.

MRA, Provincie en gemeenten besteden ieder veel aandacht aan het water als een ecologisch verbindend element:

- de ontwikkeling van een doorgaande, door kwelwater vernatte zone aan de voet van de duinen, afgewisseld door hogere, droge delen
- de ontwikkeling van duinrellen waarin het duinwater oppervlakkig afstroomt tot in de strandvlakte, bijna tot aan de strandwal.

Tegelijkertijd zien we dat juist dit soort van ecologische structuren zich vaak maar moeizaam laten ontwikkelen. De EHS zou in 2018 zijn voltooid, maar inmiddels gaat de discussie over het 'ontgrenzen' van gebieden. Hoe kunnen we tegen de achtergrond van die discussie alsnog deze structuren, waar kennelijk consensus over bestaat, realiseren?

Wat zijn de mogelijkheden om de ontwikkeling van de duinrellen en de kwelzone te koppelen aan een verbeterde beleefbaarheid van het landschap?

Metropolitane allure

Analyse van de beleidsdocumenten leert dat Provincie, MRA en gemeenten zich focussen op het behouden van wat er is, op een behoedzame inpassing van nieuwe functies etc. Het beleid straalt de sfeer van zorgvuldigheid, behoedzaamheid uit. Zorgvuldigheid en behoedzaamheid zijn in een gebied als dit zeker geboden, maar het is de vraag of metropolitane kwaliteit niet verder reikt dan behoud door ontwikkeling.

Gaat metropolitane kwaliteit niet over het ontwikkelen van top natuur, top recreatie, top wonen, top bereikbaarheid?

Als dat zo is, dan gaat metropolitane kwaliteit over een zorgvuldig omgaan met de bestaande kwaliteiten, maar ook over de ambitie daar nieuwe kwaliteiten aan toe te voegen, over de zorg om de cultuurhistorie van gisteren en de ambitie daar de cultuurhistorie van morgen aan toe te voegen.

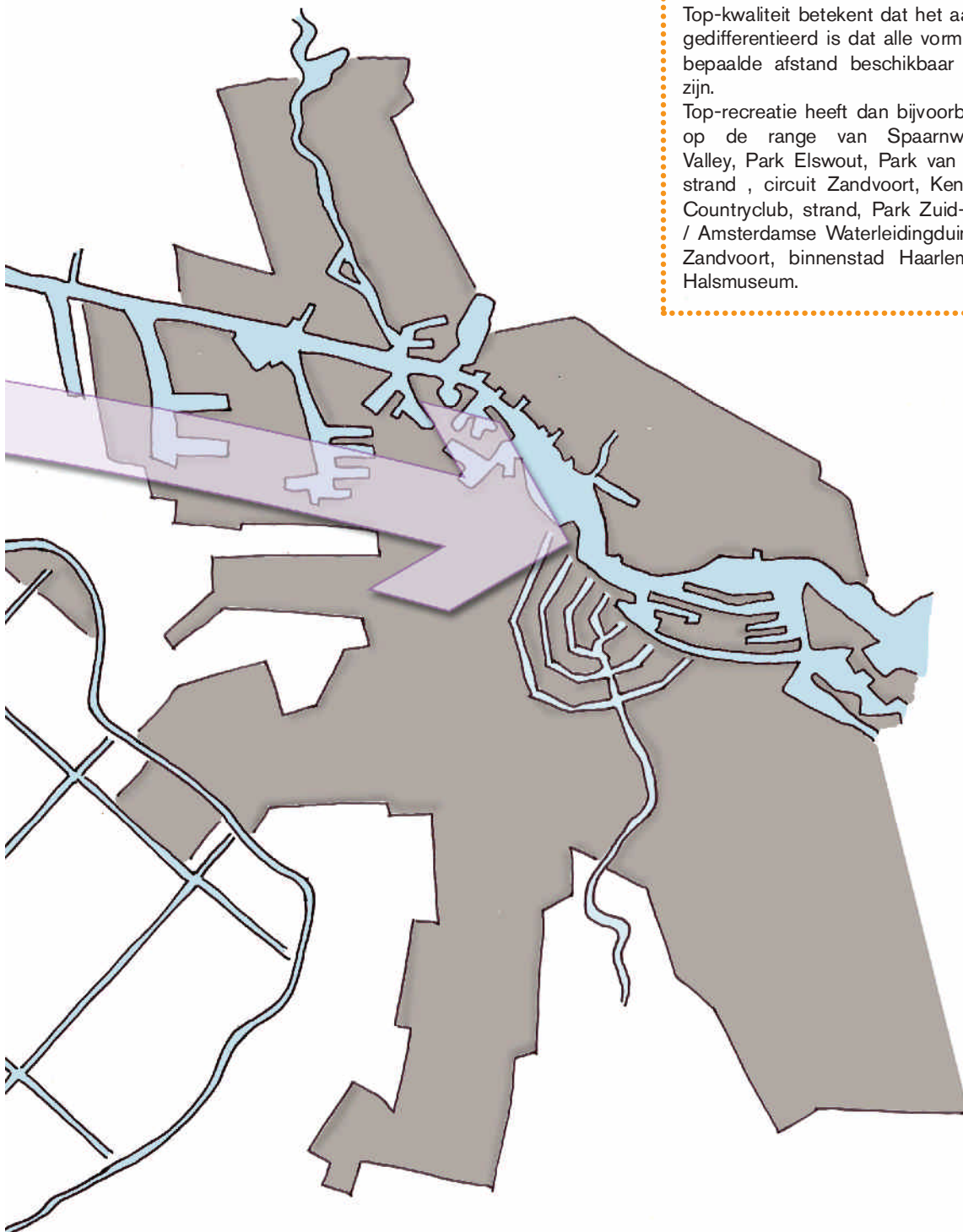
Deze kaart is een optelsom van bovenstaande kaarten met toevoeging van het park van de 21e eeuw, Westflank en recreatiegebied Spaarnwoude.

Waar kiezen we voor. Beheren we als een goed rentmeester de juwelen uit grootmoeders juwelenkistje, of hebben we de ambitie om ook nieuwe juwelen aan toe te voegen?

Gaan we voor een behoedzaam omgaan met de bestaande kwaliteiten of kiezen we voor het trots en zelfbewust ontwikkelen van dit gebied, met oog voor de bestaande kwaliteiten?

Eerder geformuleerde vragen als is er ruimte voor nieuwe buitenplaatsen, is het denkbaar nieuwe villagebieden te ontwikkelen, gaan we duinrellen herstellen, hoe gaan we om met de open landbouwgebieden zijn allemaal naar deze vraag te herleiden, hoe hoog is onze ambitie. Daar moet de intentieverklaring uitsluitend over geven.

Top-kwaliteit betekent dat het aanbod zodanig gedifferentieerd is dat alle vormen binnen een bepaalde afstand beschikbaar en bereikbaar zijn.

Top-recreatie heeft dan bijvoorbeeld betrekking op de range van Spaarnwoude, Dance Valley, Park Elswout, Park van de 21^e eeuw, strand, circuit Zandvoort, Kennemer Golf & Countryclub, strand, Park Zuid-Kennemerland / Amsterdamse Waterleidingduinen, boulevard Zandvoort, binnenstad Haarlem, Sail, Frans Halsmuseum.

Preciseren van de ambities

Hoofdstuk 3 concludeert dat de ambities overwegend breed worden gedeeld. Tegelijkertijd constateert hoofdstuk 4 dat er ten aanzien van de invulling van die ambities nog tal van vragen zijn. Vragen waar men zich bestuurlijk op moet beraden alvorens tot een integraal plan te komen. Vragen die wellicht ook in de bestuurlijke overeenkomst al kunnen worden afgekaderd.

Hamvraag is welke hoofdambitie MRA, Provincie en gemeenten ten aanzien van dit gebied hebben. Het projectgebied heeft de potentie uit te groeien tot 'collectieve tuin van de MRA'. Maar hoe ver willen we hierin gaan? Wat verstaan we voor dit gebied onder metropolitane kwaliteit? Gaan we afstoffen en oppoetsen, of gaan we voor een daadwerkelijke vernieuwing van het landschap met behoud van de historisch gegroeide kwaliteit? Laten we de winterschilder komen of wordt het toch de aannemer?

Het antwoord op vraag kan niet door de planvormers worden gegeven, die wordt bepaald door bestuurlijke ambitie, lef en beschikbaarheid van middelen. Het ambitieniveau moet in de intentieverklaring helder worden neergelegd. Pas wanneer die vraag is beantwoord kan antwoord worden gegeven op die andere vragen:

- de visie op de wederkerigheid stad-land en in het verlengde daarvan, de ambitie ten aanzien van de versterkte bereikbaarheid op de verschillende schaalniveau's.
- wat verstaan we binnen het projectgebied onder 'openheid', en in het verlengde daarvan, hoe denken we die te kunnen behouden?
- hoe zien we de rol van de landbouw in dit gebied?
- is er ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe landgoederen en villagebieden?
- hoe financieren we het 'tegengaan van de verrommeling'?
- is er draagvlak voor beheersmatige samenhang van de duinen?
- kunnen we al in de intentieverklaring afspraken maken over het DNA per badplaats, of is dat juist iets dat in de planvorming moet worden doorontwikkeld?
- in deze tijden van recessie, waarin een ieder niet alleen de eigen broek moet ophouden, maar daarbij ook nog de broekriem moet aanhalen, zijn de groenblauwe functies het lastigst financieel rond te krijgen. Tegelijkertijd ligt er juist voor dit gebied een aanzienlijke opgave waar het het versterken van de ecologische samenhang betreft. Voor het veiligstellen van de ecologische dwarsrelaties (kust-polder) is het vijf voor twaalf. Het veiligstellen van de ecologische dwarsverbanden is voor dit gebied dermate essentieel dat de beantwoording van de vraag hoe we deze ambitie financieel rond gaan krijgen zich niet langer laat uitstellen. Het is gewenst dat de intentieverklaring hier inzicht in biedt.

Kortom, eerste aanbeveling is een bestuurlijk debat rond de in hoofdstuk 4 geformuleerde vragen te beleggen en de uitkomsten van dit debat neer te leggen in de intentieverklaring.

Inzoomen op gebieds- en themauitwerkingen

Het landschap van de Binnenduinrand is dik belegd met plannen. Er zijn duizelingwekkend veel plannen opgesteld, maar er is slechts weinig gerealiseerd.

Kennelijk misten die plannen hetzij draagvlak, hetzij geld, hetzij de link tussen planvorming en uitvoering.

Doordat weinig plannen zijn uitgevoerd is er aan de ene kant weinig misgegaan, maar zijn aan de andere kant kansen onbenut gebleven. Dat laatste gevoel overheerst, het gebied begint sleets te geraken, potenties worden niet waargemaakt, er valt zoveel meer uit het gebied te halen.

Het wordt tijd dat de schop de grond in gaat. Draagvlak en financiën kunnen deels in de intentieverklaring worden afgezegd. De missing link tussen planvorming en uitvoering moet in de daarop volgende planvorming tot een invulling worden gebracht. Die planvorming moet zo concreet mogelijk gestalte krijgen.

Het lijkt weinig effectief opnieuw een kaart op het niveau van het gebied als geheel te willen ontwikkelen. Dat leidt tot een herhaling van zetten, de kans is groot dat men hierbij wederom blijft steken in abstracties. Waarschijnlijk komt men opnieuw niet veel verder dan een kaart die grote gelijkenis vertoont met de hier gepresenteerde ambitiekaart, tot een herbevestiging van reeds vergaarde inzichten.

Het advies is om thans op basis van de ambitiekaart tot gebieds- en themauitwerkingen te komen: een uitwerking voor het open gebied tussen de kernen A en B, een uitwerking voor de Manspadlaan en omgeving, een uitwerking voor de verbeterde bereikbaarheid etc. Door in te zoomen op deelgebieden / thema's kun je niet meer vluchten in abstracte termen, moet je zaken concreet maken.

Een gebiedsatelier

Voor wat betreft de vorm kan worden overwogen om gedurende een jaar een atelier in te stellen, waar onder leiding van een ateliermeester ontwerpers vanuit de vijf gemeenten, de provincie en het MRA samen tekenen aan de toekomst van de binnenduinrand. Dit atelier komt 1 x per week een dag bij elkaar en legt tweemaandelijks verantwoording af aan de stuurgroep.

Deze werkvorm heeft als voordeel dat de binnenduinrand als een samenhangend gebied wordt opgevat en waarbij letterlijk over de gemeentegrenzen heen wordt gekeken.

Deze werkvorm was in het geval van BrabantStad uitermate succesvol. Daarbij werd het tekenen ingezet als 'esparanto', als een taal die de verschillende disciplines en belangen / vertegenwoordigingen met elkaar verbond. BrabantStad maakte dat de deelnemers niet alleen gingen nadenken over de ontwikkeling van hun 'eigen' gemeente, maar die ontwikkeling in samenhang gingen zien met de ontwikkeling van de rest van het gebied, en zo het gemeenschappelijk belang steeds scherper in het vizier kregen. Daarmee ontstond een plan dat verder reikte dan de optelling van een reeks van gemeentelijk deeluitwerkingen, maar waarin deelplannen mede waren ontwikkeld vanuit een gezamenlijk gedragen beeld van de ontwikkeling van het geheel.

BIJLAGEN

- GERAADPLEEGDE BRONNEN
- LEGENDA
GEBIEDSAMBITIEKAART
- GEMEENTELIJKE
PLANNENTOETS

BIJLAGE 1

Geraadpleegde bronnen

Gemeente Bloemendaal
Structuurvisie Bloemendaal, ontwerp
Bloemendaal, 2010

Gemeente Haarlem
Groenstructuurplan Haarlem, I achtergronden
Haarlem, april 1991

Gemeente Haarlem
Groenstructuurplan Haarlem, II Beschrijving
Haarlem, april 1991

Gemeente Haarlem
Concept groenstructuurplan Haarlem, III Planvorming
Haarlem, april 1991

Gemeente Haarlem
Groenstructuurplan Haarlem, IV Toelichting
Haarlem, april 1991

Gemeente Haarlem
Groenstructuurplan Haarlem, V Samenvatting
Haarlem, april 1991

Gemeente Haarlem
Haarlems Verkeers- en vervoersplan, een leefbare en bereikbare stad
Haarlem, 12 maart 2003

Gemeente Haarlem
Structuurplan Haarlem 2020
Haarlem, 20 april 2005

Gemeente Haarlem
Westelijk tuinbouwgebied Haarlem landschapsbeheerplan,
Natuur en tuin tussen stadsrand en duinrand
Haarlem, september 2000

Gemeente Haarlem
Westelijk tuinbouwgebied Noord, voorlopig ontwerp
Haarlem, september 2007

Gemeente Heemstede
Bestemmingsplan Landgoederen en groene gebieden
Alkmaar/Heemstede, 29 maart 2007

Gemeente Heemstede
Groenstructuurvisie Heemstede
Heemstede, mei 2004

Gemeente Velsen
Herziene Kustvisie, IJmuiden aan zee
IJmuiden, juni 2006

Gemeente Velsen
Landschapsbeleidsplan Velsen, Deel I Visie en streefbeelden
IJmuiden, 22 december 2009

Gemeente Velsen
Landschapsbeleidsplan Velsen, Deel II achtergronden
IJmuiden, 22 december 2009

Gemeente Velsen
Ontwerp Kustvisie IJmuiden
IJmuiden, februari 1999

Gemeente Velsen
Structuurvisie Velsen 2015
IJmuiden, 19 december 2005

Gemeente Zandvoort
Parel aan Zee+, structuurvisie 2025 met toekomstvisie 2040
IJmuiden, februari 1999

Provincie Noord-Holland
Bereikbaarheid kust 2004-2010, eindexamenrapport
Haarlem, 13 juli 2010

Provincie Noord-Holland
Costa Hollanda,
Zaandam (Bosch-Slabbers/DHV), 22 september 2008

Provincie Noord-Holland
Ecologische hoofdstructuur Noord-Holland, stand van zaken, herijking en toekomst
Haarlem, maart 2010

Provincie Noord-Holland/Gemeente Velsen
HOV Haarlem-IJmuiden, ontwerpnotitie - definitief
Alkmaar, april 2009

Provincie Noord-Holland
Leidraad landschap en cultuurhistorie, ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit
Haarlem, maart 2010

Provincie Noord-Holland
Projectenboek ILG deel B, uitvoeringsprogramma 2009
Haarlem, februari 2009

Provincie Noord-Holland
Structuurvisie Noord-Holland 2040, kwaliteit door veelzijdigheid
Haarlem, 16 februari 2010

Provincie Noord-Holland
Uitvoeringsstrategieplan periode 2007-2013, ILG-regio Zuidwest/Rijnland
Haarlem, augustus 2008

Metropoolregio Amsterdam
De kracht van het landschap, streefbeeld 2040 en actieprogramma 2020
7^e Noordvleugelconferentie, 14 december 2007

Metropoolregio Amsterdam
Metropoolregio Amsterdam, op koers
1^e MRA conferentie, 9 april 2009

Metropoolregio Amsterdam
Verstedelijkingsafspraken 2010-2020, gebiedsdocument Metropoolregio Amsterdam
1^e MRA conferentie, 9 april 2009

Zuid Kennemerland (gezamenlijke gemeenten)
Bereikbaar door samenwerking, regionale visie van de gemeenten
Haarlem, juli 2010

Bijlage 2

LEGENDA GEBIEDSAMBITIEKAART

- **Open gebied**
- **Landgoedbos**
- **Relatie stad-land versterken**
- **Relatie stad-duinen versterken**
- **Verbinding strand - weide**
- **Kwelgebied**
- **Duinrel**
- **Ecologische verbinding parallel aan de kust**
- **Ecologische verbinding haaks op de kust**
- **Stedelijke inbreiding**
- **Corridor tussen steden**
- **Hoogwaardig woongebied**
- **Landbouwgebied**
- **Verdichting rond OV-knooppunt**
- **Optimaliseren infranetwerk**
- **HOV Schiphol-Haarlem-IJmuiden**
- **Optimaliseren HOV netwerk**
- **Optimaliseren spoorlijn**
- **Verbinden stad-land**
- **Aantrekkelijke route naar zee**
- **Verkeersbegeleiding bij kustplaatsen**
- **Samenhangend recreatief netwerk**
- **Wandelen bij de stad**
- **Routes in ecologische corridors**
- **Zonering kustgebied**
- **Branding binnenduinrand**
- **Thematisering badplaatsen**
- **Historische kern**
- **Trekvaart & jaagpad**
- **Landgoederen verbinden**
- **Historische dijk**
- **Molen**
- **Atlantikwall**
- **Stelling van Amsterdam - Inundatiegebied**
- **Stelling van Amsterdam - Fort**

Bijlage 3

Gemeentelijke plannen

B2.1 Gemeente Haarlem

Voor de gemeente Haarlem zijn de volgende plannen aan de MRA- en Provinciale ambities getoetst:

- het groenstructuurplan,
- het structuurplan,
- het Haarlems verkeers- en vervoersplan,
- Plannen voor het Westelijk tuinbouwgebied.

Notie vooraf

Deze plannen zijn van verschillende ouderdom en schaalgrootte, en focussen op verschillende aspecten. In oudere plannen, als het groenstructuurplan, krijgt het aspect water minder aandacht dan in meer recente plannen als het structuurplan.

Het structuurplan betreft het geheel grondgebied van Haarlem, waar de plannen voor het Westelijk tuinbouwgebied inzoomen. Bij een dergelijke meer gebiedsspecifieke uitwerking kan het gebeuren dat aspecten wat meer gedetailleerd worden ingevuld. Een voorbeeld:

in haar Structuurplan focust Haarlem zich ten aanzien van de wateropgave op het veenweidegebied. Het Structuurplan spreekt zich niet uit over kwelwater in de duinzoom of duinrellen. In de plannen voor het Westelijk tuinbouwgebied is dit wel aan de orde. Tegelijkertijd roept dit vraag op hoe dat dan zit in de andere delen van Haarlem waar sprake is van opwellend grondwater en afstromend duinwater.

Overeenkomsten

Het groenstructuurplan deelt de ambities van de MRA en Provincie waar het gaat om de stadsrand en haar relatie met het open landelijke gebied van de strandvlakte. De kwaliteit van de strandwal wordt gekenmerkt door kleinschalige afwisseling met doorkijken richting open strandvlakte. De stadsrand vervult een belangrijke rol als schakel tussen de strandvlakte en de stad. Daarin heeft de strandvlakte de functie van recreatiegebied voor de bewoner met routes langs de stadsrand. Naast de openheid van de strandvlakte moet ook het zicht op de duinzoom vanaf de strandwal behouden blijven.

Haarlem wordt ingeklemd door de strandvlakte aan de westzijde en het Spaarne aan de oostzijde. De recreatieve betekenis van het Spaarne wil Haarlem, evenals de MRA en Provincie, verbeteren door herstel van het oude jaagpad.

Het structuurplan Haarlem spreekt de ambitie uit haar bouwopgave zoveel mogelijk binnen het bestaand stedelijk gebied op te lossen met behoud van de corridors tussen de steden op de strandwal. Binnen het stedelijk en landelijk gebied moeten historische elementen hersteld en bestaande structuren versterkt worden. Vanuit de stad worden verbindingen gemaakt naar de groene gebieden buiten de stad. Deze groene gebieden op de strandwal verbinden de strandvlakte aan de westzijde met het Spaarne en het veenweidegebied aan de oostzijde van Haarlem.

Op recreatief gebied streeft Haarlem dezelfde ambities na als de MRA en Provincie; ontwikkeling van een regionaal routenetwerk over land en over water. Om dit routenetwerk aantrekkelijker te maken wordt de waarde van de groengebieden buiten de stad verhoogd.

Het Haarlems verkeers- en vervoersplan deelt de ambities van de MRA en de Provincie. Op regionale schaal dient het openbaar vervoer verbeterd te worden en op de lokale schaal dient het fietsverkeer bevorderd te worden.

De plannen voor het Westelijk tuinbouwgebied sluiten heel goed aan bij de betreffende ambities van de MRA en Provincie. In tegenstelling tot de andere Haarlemse plannen behandelen de plannen voor het westelijk tuinbouwgebied ook de stand van de landbouw en spreken de ambitie uit deze te willen behouden door functieverandering toe te staan.

Gemiste ambities MRA/Provincie

Op het gebied van infrastructuur ligt het ambitieniveau van Haarlem hoger dan dat van de MRA en Provincie. Zo wil Haarlem een directe verbinding van de westelijke rondweg met de Schipholweg om zo de doorstroming naar Haarlem-Zuid te verbeteren. Ook wenst Haarlem transferia op strategische plekken met een overstap op het openbaar vervoer. MRA en Provincie spreken zich niet over deze transferia of een verbinding tussen de rondweg en de Schipholweg uit.

Ook het Haarlems verkeer- en vervoersplan formuleert ambities die verder reiken dan die van de MRA en Provincie. Voorbeelden hiervan zijn de regiotram tussen Haarlem en Zandvoort en de aanleg van een hoogfrequente lightrail verbinding tussen Amsterdam, Haarlem en Zandvoort.

Mogelijk wordt dit verklaard doordat het HVVP inmiddels 7 jaar oud is. Vandaar dat ook de concept bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland in deze analyse is opgenomen. Zij wordt als laatste besproken.

Gemiste ambities Haarlem

De ambitie om de steden op de strandwal niet verder naar elkaar toe te laten groeien wordt niet expliciet door Haarlem benoemd. Uit de geformuleerde ecologische ambities kan deze ambitie wel worden opgemaakt. De constatering dat een ambitie niet expliciet wordt benoemd maar meer impliciet wel als zodanig geïnterpreteerd kan worden komt vaker voor. Bij de conclusies wordt hierop teruggekomen.

In tegenstelling tot de MRA en Provincie heeft Haarlem de aanwezige molens niet als cultuurhistorisch waardevol aangegeven.

B.2.2 Gemeente Bloemendaal

Voor de gemeente Bloemendaal is de gemeentelijke structuurvisie aan de MRA- en Provinciale ambities getoetst.

Overeenkomsten

Het algemeen beleid van de gemeente Bloemendaal is erop gericht de openheid en diversiteit van het gebied te bewaren en te verbeteren. Bloemendaal wil het contrast tussen de besloten strandwal en de open strandvlakte versterken en de versnippering tegengaan. Bij nieuwe ontwikkelingen is een goede landschappelijke inpassing voorwaarde. Nieuwe ontwikkelingen moeten opgevangen worden binnen de dorpenzone. In de kustzone-duinzone worden geen woningen toegevoegd. Klooster Euphrasia en Brouwerskolk zijn zoekgebieden voor woningbouw.

In de landgoederen-zone is het in stand houden van de cultuurhistorisch waardevolle buitens en landgoederen uitgangspunt, gekoppeld aan behoud van de ecologische waarden. Bloemendaal legt nadruk op het vasthouden van opkwellend duinwater in de strandvlakte in combinatie met het herstel van duinrellen.

Bloemendaal kiest niet voor de aanleg van nieuwe infrastructurele werken richting de kust maar voor het stimuleren van hoogwaardig openbaar vervoer en fietsverkeer. Bloemendaal streeft een kwalitatieve impuls voor de badplaats na, zonder uit te willen groeien tot een dorpskern. Op die manier wil Bloemendaal zich differentiëren van andere kustplaatsen.

Gemiste ambities MRA/Provincie

De inzet van een HOV-verbinding van Haarlem, via Overveen en Zandvoort, naar Bloemendaal met een transferium bij Bloemendaal en heropening van station Vogelenzang en behoud station Overveen is niet in de plannen van MRA en Provincie benoemd.

Gemiste ambities Bloemendaal

Bloemendaal deelt het standpunt van Provincie en MRA over hoe om te gaan met de waterproblematiek. Een verschil hierin is dat Bloemendaal het behouden en versterken van de kavelstructuur in de strandvlakte niet expliciteert.

Met de ontwikkeling van de natte graslanden worden de ecologische oost-west verbindingen versterkt. De structuurvisie zet de ecologische noord-zuid verbinding niet expliciet op de agenda.

Bloemendaal heeft een aantal landgoederen binnen haar grondgebied. Het verbinden van de landgoederen wordt in de structuurvisie niet benoemd.

Bloemendaal geeft aan de verrommeling van de stadsrand aan te willen pakken. De structuurvisie maakt niet de wens expliciet om vanuit de kern stad makkelijk een wandeling door het landelijk gebied te kunnen maken.

Voor de afhandeling van het verkeer richting de kust wil Bloemendaal hoogwaardig openbaar vervoer en stimulering van het fietsverkeer inzetten. Betere begeleiding van het autoverkeer naar parkeerplaatsen wordt daarbij niet als ambitie benoemd.

De MRA en Provincie hebben de ambitie de landbouw in het gebied te houden door middel van functieverandering. De gemeente Bloemendaal werkt deze ambitie niet verder uit.

B.2.3 Gemeente Heemstede

Voor de gemeente Heemstede zijn de volgende plannen aan de MRA- en Provinciale ambities getoetst:

- het bestemmingsplan landgoederen en groene gebieden,
- de groenstructuurvisie.

Overeenkomsten

De naam 'bestemmingsplan landgoederen en groene gebieden' geeft al aan dat Heemstede grote waarde hecht aan zijn buitengebied en de aanwezige landgoederen en buitenplaatsen. Evenals de MRA en de Provincie wil Heemstede de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de landgoederen en de landgoedbossen behouden en versterken. De landgoederen dienen daartoe over voldoende mogelijkheden te beschikken om zich economisch in stand te kunnen houden. De landgoederen zijn, met inbegrip van hun bossen, niet alleen van cultuurhistorische waarde, ook van recreatieve en ecologische betekenis. Nieuwe functies van landgoederen kunnen bijdragen aan de versterking van die waarden.

Uittredend kwelwater en afstromend duinwater worden ingezet voor de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden in de vorm van natte graslanden en duinrellen. Daarnaast hecht Heemstede aan de ontwikkeling van verbindingzones tussen de natuurgebieden.

Landschappelijk wordt gehecht aan het contrast tussen de besloten landgoederen en de open langgerekte graslanden. Verrommeling en dichtslibbing van deze open graslanden moet worden tegengegaan.

Ook op de strandwal moeten dichtslibbing en verrommeling worden voorkomen. Om verrommeling tegen te gaan kunnen de landbouwgronden nabij de stadsranden transformeren tot natuur en recreatie. Beleid ten opzichte van wonen in het buitengebied is restrictief van aard.

Om het gebied beter beleefbaar te maken moet de recreatieve samenhang binnen alle groengebieden versterkt worden. De belevingswaarde van de Leidsche Trekvaart dient verbeterd te worden. Het fietspaden netwerk en de fietsroutes moet worden vervolmaakt. Een knooppuntenroute is gerealiseerd. Nog steeds wordt er gewerkt aan de verbinding naar de kust via routes met vrijliggende fietspaden en is er een fietsroute richting de kust in ontwikkeling in samenwerking met Haarlemmermeer en Bloemendaal.

Gemiste ambities MRA/Provincie

Gemeente Heemstede benoemt de veenweide als waardevol weidevogelgebied. Bij de MRA en Provincie ligt de focus op ontwikkeling van natte graslanden door de opvang van opwellend water vanuit de duinen.

Gemiste ambities Heemstede

Heemstede is zich bewust van de cultuurhistorische waarde van het landschap en focust daarbij op de ontwikkeling van de landgoederen. Elementen als de Trekvaart en het jaagpad, of de aanwezige molens worden niet in de ambitie benoemd.

De ambitie om ecologische oost-west verbindingen tot óver de strandwal te ontwikkelen is niet opgenomen. Wel is de ambitie uitgesproken de groene buffers tussen de steden open en groen te houden.

De MRA- en Provinciale ambities betreffende infrastructuur en openbaar vervoer worden in de Structuurvisie Heemstede niet opgepakt.

B.2.4 Gemeente Velsen

Voor de gemeente Velsen zijn de volgende plannen aan de MRA- en Provinciale ambities getoetst:

- de structuurvisie 2015,
- het landschapsbeleidsplan,
- de kustvisie IJmuiden.

Overeenkomsten

De structuurvisie 2015 kent een aantal duidelijke overeenkomsten met de ambities van de MRA en de Provincie.

De herkenbare structuur van Velsen moet behouden blijven en de versnippering van het landschap moet worden tegengegaan. Dit vraagt om een duidelijk onderscheid tussen stad en land en om sterke groengebieden tussen de kernen. Dit is niet alleen landschappelijk maar ook ecologisch van belang. Nieuwe duinrellen kunnen een rol spelen bij het behoud van deze landschappelijk-ecologische corridors.

Er wordt gestreefd naar een snel, verbindend netwerk van trein en bus tussen de kernen onderling en tussen de kernen en het landelijk gebied. Daarnaast streeft Velsen naar een samenhangend fietspadennetwerk.

Culturele diversiteit is een belangrijk criterium voor ruimtelijke kwaliteit, daarom hecht Velsen veel waarde aan haar cultuurhistorisch erfgoed. Dit wil zij doen vanuit de strategie 'behoud door ontwikkeling'.

Het landschapsbeleidsplan heeft op landschappelijk en ecologisch vlak veel overeenkomsten met de ambities van de MRA en Provincie. De oorspronkelijke identiteit en ontstaansgeschiedenis van het Velsense landschap dient versterkt en weer beleefbaar te worden. Daarvoor is verbinding van verschillende landschapstypen van essentieel belang, zowel ecologisch als landschappelijk. Dit resulteert in een landschappelijke strook parallel aan de kust met loodrecht daarop een stelsel van duinrellen en bijbehorende watergangen. Deze duinrellen spelen een belangrijke rol bij de ecologische verbinding van oost naar west. Landgoederen en landgoedbossen dragen bij aan de ecologische waarden van het gebied.

De plannen voor de kustvisie IJmuiden hebben dezelfde ambities als de MRA en Provincie waar het gaat om infrastructuur richting de kust, openbaar vervoer, ecologie en thematisering badplaatsen.

Gemiste ambities MRA/Provincie

Het landschapsbeleidsplan spreekt over het verminderen van de barrièrewerking van snelwegen. Dit aspect wordt niet expliciet door de MRA en Provincie benoemd.

Gemiste ambities Velsen

Waar de MRA en de Provincie aangeven dat de woningbouwopgave binnen bestaand stedelijk gebied moet worden gerealiseerd geeft de gemeente Velsen aan hier niet aan te kunnen beantwoorden. De prioriteit ligt bij binnenstedelijke locaties maar alles binnenstedelijk oplossen acht Velsen niet haalbaar.

Daarnaast komen de MRA- en provinciale ambities met betrekking tot de stad-land relaties en recreatieve verbindingen tussen stad en land niet expliciet terug in de Velsense plannen.

Verdichting om de OV-knooppunten is geen ambitie voor de gemeente Velsen.

De MRA en Provinciale ambities met betrekking tot de landbouw worden niet naar het gebied vertaald. Wel benadrukt Velsen het belang van het behoud van de openheid en de kenmerkende landschappelijke structuren. Aspecten die samenhangen met de aanwezigheid van de landbouw.

B.2.5 Gemeente Zandvoort

Voor de gemeente Zandvoort is de structuurvisie 2025 met toekomstvisie 2040, Parel aan zee+, aan de MRA- en Provinciale ambities getoetst.

Overeenkomsten

Zandvoort wil zich differentiëren als kustplaats door de visserij-historie van het dorp leidend te laten zijn in haar verdere ontwikkeling. Consolidatie van de historische delen van de linten in Zandvoort is uitgangspunt voor de herkenbaarheid van Zandvoort. Nieuwe ontwikkelingen dienen zoveel mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied plaats te vinden. Ook in Bentveld mogen nieuwe ontwikkelingen geen afbreuk doen aan het bosrijke, groene karakter van het dorp.

Aan de toegangswegen die de bezoeker het dorp in voeren komen voldoende parkeervoorzieningen gekoppeld aan een dynamisch parkeersysteem. Het fietsnetwerk wordt uitgebreid en ontbrekende schakels worden toegevoegd.

Zandvoort hecht evenals de MRA en Provincie veel waarde aan de relatie tussen stad en land en de mogelijkheden voor de bewoner om snel het landelijk gebied te kunnen betreden.

Gemiste ambities MRA/Provincie

Waar de MRA en Provincie haast niet ingaan op de waarden van de Waterleidingduinen naast het Nationaal Park Zuid-Kennemerland doet Zandvoort dat wel. Bij rotonde Nieuw Unicum wordt een duinpoort gerealiseerd met een bezoekerscentrum van waaruit beide natuurparken bezocht kunnen worden, per fiets of voet.

Gemiste ambities Zandvoort

Zandvoort benoemt de Atlantikwall niet als cultuurhistorisch waardevolle militaire structuur.

B.2.6 Bereikbaarheidsvisie gezamenlijke gemeenten

De gezamenlijke gemeenten werken aan het opstellen van de regionale visie 'Zuid-Kennemerland; bereikbaar door samenwerking'. Deze is in de conceptfase maar is wel bij deze analyse meegenomen. Aangezien het een bereikbaarheidsvisie betreft focust ze op de infrastructurele ambities in de binnenduinrand.

Overeenkomsten

In de visie is de regionale bereikbaarheidsopgave als volgt genoteerd;

“Zuid Kennemerland goed aanhaken op landelijke netwerken, waar mogelijk de auto langs de woonkernen leiden, hoogwaardig openbaar vervoer diep laten doordringen in het centrum van de regio, ontvlechten van verkeersstromen, optimaal benutten van netwerken, verminderen van de leefbaarheidsproblemen als gevolg van verkeer en tijdig inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen.”

Evenals de MRA en Provincie wordt gestreefd naar het verbeteren van de bereikbaarheid. Verbeterde HOV-verbindingen en benutting van het bestaande netwerk moeten dit bewerkstelligen. Ook verbetering van de bereikbaarheid per fiets wordt nagestreefd.

De bereikbaarheidsvisie betreurt het dat NS-lijnen en stations in relatief dunbebouwd gebied liggen. Ze raadt, evenals de MRA en Provincie, aan om stedelijke verdichting om de OV knooppunten te situeren.

Wat betreft bereikbaarheid van de kust liggen de gemeenten, de MRA en Provincie op een lijn. De oplossing ligt in het verbeteren van het openbaar vervoer in combinatie van P&R en het stimuleren van het fietsgebruik.

Gemiste ambities MRA/Provincie

MRA en Provincie spreken in veel plannen over het Zuidtangent en het succes van deze HOV-verbinding. De bereikbaarheidsvisie onderstreept dit succes maar noemt het een gemiste kans dat deze verbinding stopt in de Haarlemse binnenstad. De kwaliteit van verbindingen richting IJmond en de Haarlemmermeer-Bollenstreek laat daarna te wensen over. Voor de verbinding richting IJmond is de planvorming voor een HOV-verbinding in een ver gevorderd stadium. De snelle busverbinding moet op den duur uitgroeien tot een net van hoogwaardig openbaar vervoer.

Anders dan MRA en Provincie bepleit de visie de aanleg van nieuwe weg-infrastructuur. Haarlem is de enige stad van zijn grootte zonder ring, deze zou er wel moeten komen. Met aanleg van nieuwe infrastructuur komt ook het leefbaarheidsaspect als onderwerp naar voren.

Aanleg van een nieuwe ring staat op gespannen voet met ambities ten aanzien van het open houden van de strandwal en corridors tussen de steden en een versterkte stad-land relatie.

© Dit werk is auteursrechtelijk beschermd.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Bosch Slabbers Tuin- en Landschapsarchitecten B.V. (hierna: "Bosch Slabbers").

Bosch Slabbers heeft bij haar werkzaamheden de zorgvuldigheid in acht genomen die van haar kan worden verwacht. Aan de getoonde informatie in deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Op onze werkzaamheden zijn de voorwaarden van toepassing zoals vastgelegd in De Nieuwe Regeling 2005 (DNR 2005).

Bosch Slabbers heeft met zorgvuldigheid de beelden in deze publicatie geselecteerd. Het kan voorkomen dat niet alle rechthebbenden van de gebruikte beelden zijn achterhaald. Belanghebbenden worden verzocht contact op te nemen met Bosch Slabbers.

bosch slabbers

*1^e Sweelinckstraat 30
2517 GD Den Haag*

T 070 3554407

F 070 3061618

den-haag@bosch-slabbers.nl

www.bosch-slabbers.nl

